

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice

The Development of Industrial Production in the Prachatice District

Kristýna Chadová

Plzeň 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne .....

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Magdaleně Rousové, M.A., Ph.D., za její ochotu a vstřícnost, za cenné rady a připomínky, které přispěly k vypracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Jindřichu Frajerovi, Ph.D., za jeho ochotu a připomínky, které přispěly k dokončení bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat svým rodičům a blízkým za toleranci, podporu a pomoc potřebnou pro zvládnutí studia.

OBSAH

Úvod a cíle práce	5
1 Rozbor literatury	7
2 Metodika práce	9
3 Vymezení okresu Prachatice.....	12
4 Vybraná charakteristika okresu Prachatice.....	14
4.1 Přírodní podmínky	14
4.2 Obyvatelstvo	15
5 Vývoj průmyslové výroby do 2. světové války	18
5.1 Počátky řemesel a obchodu.....	18
5.2 Průmyslová výroba v okrese Prachatice od 2. pol. 19. st. – 1. pol 20. st.....	20
5.2.1 Sklářský průmysl	21
5.2.2 Knihtisk.....	22
5.2.3 Dřevozpracující průmysl.....	23
5.2.4 Textilní průmysl.....	24
5.2.5 Další průmyslová výroba	25
6 Průmyslová výroba v letech 1948 – 1989.....	28
6.1 Proces znárodnění a centrální plánování.....	28
6.2 Průmyslová výroba v okrese Prachatice v letech 1948 – 1989.....	30
7 Průmyslová výroba po roce 1989	38
7.1 Proces transformace	38
7.2 Změna odvětvové a prostorové struktury průmyslu v okrese Prachatice	40
7.3 Příliv zahraničních investic v okrese Prachatice.....	49
7.4 Dopady ekonomické krize na průmysl v okrese Prachatice	52
8 Závěr	55
9 Seznam tabulek, obrázků, příloh.....	57
10 Seznam literatury	59
11 Abstrakt.....	64
12 Přílohy.....	66

Úvod a cíle práce

Hospodářské aktivity, které ovlivňovaly osidlování okresu Prachatice, bylo především získávání surovin a obchod. Již od středověku procházela jižními Čechami tzv. Zlatá stezka, systém cest spojující české vnitrozemí s německým jihozápadem. Po obchodních cestách proudilo zejména zboží jako sůl, zlato, látky, koření, ale také myšlenky, kultura a kolonisté, kteří osidlovali pohraniční nehostinný kraj. Právě proto vznikla města, jako jsou Prachatice, Vimperk či Volary. Byly položeny základy hospodářským aktivitám.

Okres Prachatice byl pro tuto práci vybrán záměrně pro svou jedinečnost a pohnutou historii. Jeho poloha zapříčinila, že veškeré dění zde bylo z historického i politického hlediska od pradávna spojeno se sousedním Německem – do odsunu v roce 1945 zde mělo velký vliv německé obyvatelstvo, které zde vlastnilo řadu podniků. Po roce 1948 se začala budovat železná opona a obchodní styk s Bavorskem a celým západním Německem přestal existovat. O 40 let později nejen v České republice, ale v celé střední a východní Evropě došlo po roce 1989 k transformačnímu procesu, který byl způsoben politickým převrácením ve všech socialistických zemích. Přejít od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice přinesl mnoho změn ve všech sférách ekonomiky, tedy i ve sféře průmyslu. Po otevření hranic na konci roku 1989 mohlo Prachaticko navázat na předválečné období a znovu začít těžit ze své strategické polohy a spolupráce s Německem. Rozvíjet zahraniční obchod a získávat nové ekonomické kontakty se západními zeměmi.

V okrese Prachatice převažuje průmyslová výroba nad zemědělskou. V minulosti význam průmyslu souvisel s dřevozpracující, textilní a sklářskou výrobou. Dnes zde najdeme výrobu skla a textilu jen v malé míře. Dřevozpracující průmysl stále přetrvává. V současné době je v okrese dost diverzifikovaný průmysl (Toušek 2013). Dříve ryze české podniky jsou dnes převážně nahrazeny firmami se zahraničním kapitálem, zejména německým.

Cílem předkládané práce je analyzovat vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice ve třech časových obdobích – do roku 1948, v letech 1948-1989 a po roce 1989 až do současnosti, tedy do roku 2011. Práce se snaží zhodnotit spojitost průmyslu s geopolitickými událostmi a popsat jeho vývoj, změny a strukturu v kontextu historických událostí 20. století, které byly v tomto regionu velmi pestré.

Cílem je:

1. Analyzovat vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice do roku 2011 v kontextu historických událostí 20. století
2. Analyzovat transformaci průmyslu v okrese Prachatice po roce 1989

1 Rozbor literatury

K hlubšímu pochopení tématu bylo nutné nastudovat odbornou literaturu. V této bakalářské práci je použita odborná literatura zabývající se průmyslem, jeho vývojem a obdobím transformace průmyslu. S průmyslovou výrobou souvisí pojem transformace ekonomiky, ke které došlo po roce 1989. Této problematice se nevěnují jen geografové, ale objevuje se v řadě děl ekonomů. Při zpracování předkládané práce bylo čerpáno i z anglicky psané literatury.

O průmyslu v České republice, i tehdejším Československu bylo vydáno velké množství publikací. Ty se zabývají jak rozvojem průmyslu, tak i jeho problémy. Odborná pracoviště jako jsou univerzity či ústavy se touto problematikou zabývají nejčastěji. Mezi takové autory patří například V. Toušek z Univerzity Palackého v Olomouci, nebo také J. Kunc působící na Masarykově univerzitě v Brně.

Městské knihy s.r.o. vydaly sérii knih *Historie a současnost podnikání* v jednotlivých regionech České republiky. Autoři P. Frencl a R. Kozák zpracovali *Historii a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku* (2003). Dílo je rozděleno na dvě části. První se zabývá hospodářským vývojem na Prachaticku, Vimpersku, Netolicku a Volarsku do roku 1948. Druhá je věnována současnému podnikání, kde je uveden stručný přehled podnikatelských subjektů v tomto regionu. J. Mareš se ve svém díle *Geografický potenciál průmyslu ČSR* (1980) zabývá regionálními aspekty průmyslové výroby a uvádí přehled o rozmístění průmyslových center a průmyslových uzlů na území ČSR. Město Vimperk se umístilo až na 73. místě z 81 uzlů. V publikaci *Geografická analýza pohraničí České republiky* (1999) se J. Dokoupil a P. Wilam věnovali průmyslu v českém pohraničí, do kterého se okres Prachatice také řadí. V kapitole *Průmysl* se věnují zaměstnanosti, mzdám a tržbám z průmyslové činnosti. Problematikou příhraničního regionu se ve svém díle *Geografická analýza příhraničního mikroregionu Vimpersko* (2001) zabývá M. Novotná. Stručně se zde věnuje historickému vývoji průmyslu a charakteristikou průmyslu do roku 2000. Najdeme zde graficky znázorněnou strukturu průmyslu a počet řemeslníků v mikroregionu Vimpersko v roce 2000.

Transformací české ekonomiky se zabývá L. Žídek v díle *Transformace české ekonomiky 1989-2004* (2006). Uvádí, že transformace je složitý a dlouhodobý proces, ve kterém dochází ke změně fungování systému ekonomiky. Tyto změny jsou doprovázeny reformami (např. daňová reforma), které označuje za dílčí změny prvků systému. Charakterizuje stav hospodářství před začátkem transformace a píše o výhodách a nevýhodách, které Československo mělo oproti sousedním státům. Tato pozitiva a negativa hrála důležitou roli v dalším období probíhající transformace. Dalším autorem, který se zabývá transformací ekonomiky v České republice, je V. Spěváček v publikaci *Transformace české ekonomiky (politické, ekonomické a sociální aspekty)* (2002), ve které se věnuje nejen průběhu a změnám během transformace v ČR, ale také přípravám vstupu České republiky do Evropské unie.

Vývoji průmyslové výroby v České republice před nástupem krize a po jejím příchodu se zabývá D. Dubská ve své práci *Český průmysl v době nastupující recese* (2009). Český průmysl pocítil dopad krize v posledním čtvrtletí roku 2008, nicméně ke zpomalování tempa výroby v průmyslových odvětvích začalo docházet již v polovině roku 2006. Uvádí, že klesající zahraniční poptávka nejvíce zasáhla odvětví s nejvyšší dynamikou, tedy výrobu automobilů a elektrotechniku.

Hledání příčin současné finanční krize se ve svém příspěvku *Průběh a projevy krize ve finančním sektoru EU a ČR* věnuje K. Mráček v souboru příspěvků *Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize* (2009). Říká, že faktorů, které krizi způsobily je mnoho a jsou vzájemně propojeny. Také se zabývá opatřeními, která Evropská unie přijala po příchodu krize do Evropy. Ve svém příspěvku se dotkl také projevů finanční krize v České republice a uvádí, že Česká republika nebyla nucena jako jedna z mála států přijmout opatření na podporu bankovního sektoru, neboť dopad globální ekonomické krize měl na český bankovní sektor jen omezený účinek. V souvislosti s českým průmyslem se ekonomickou krizí ve svém příspěvku *Český průmysl a ekonomická krize* zabývá S. Kázecký v již zmiňovaném souboru *Příčiny, důsledky a řešení finanční a ekonomické krize* (2009). Říká, že krize průmyslu je spojena s krizí poptávky nejen v Česku, ale i v zahraničí. Řešení krize v České republice vidí ve vyřešení krize v okolních zemích, zejména pak v Německu.

2 Metodika práce

Bakalářská práce se zabývá vývojem průmyslové výroby v okrese Prachatice od období industrializace až po současnost. Snaží se také identifikovat změny v průmyslové výrobě po roce 1989, protože tehdy začal proces transformace, a po roce 2008, kdy tržní ekonomiku zasáhla krize. Pro zaznamenání změn v jednotlivých sektorech průmyslu byly také využity data o počtu zaměstnanců a jejich následná komparace v letech 1989 a 2011. Rok 1989 byl vybrán záměrně, aby byly zachyceny změny v průmyslové výrobě před transformací, neboť před rokem 1989 zde byla jiná politická a ekonomická situace. Metodika byla rozdělena na tři části, protože v každé části práce byly využity jiné zdroje dat.

Při tvorbě první a druhé části, která se snaží přiblížit historický vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice, byla využita metoda analýzy obsahu tištěných publikací, neboť ucelenost dat v elektronické podobě je nevyhovující. Dále bylo čerpáno z databáze Českého statistického úřadu (2013) Československé sčítání lidu, kde byl zjištěn počet zaměstnaných osob v průmyslu v okrese Prachatice v letech 1961, 1970 a 1980. Zjištěná data o počtu zaměstnaných osob v průmyslu na okrese Prachatice byla porovnána s ostatními okresy Jihočeského kraje. Další data, která bylo nutné získat, byla data o počtu zaměstnanců pracujících v jednotlivých odvětvích průmyslu a data o celkovém počtu zaměstnaných v průmyslu v okrese Prachatice v roce 1989. Data pro rok 1989 byla získána v databázi Českého statistického úřadu (1990) *Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru národního hospodářství v krajích a okresech podle odvětví národního hospodářství ČSR za rok 1989*. Data o poloze a počtu průmyslových subjektů v okrese Prachatice za rok 1989 byla čerpána z databáze Českého statistického úřadu (1990) *Provozovny ústředně řízeného průmyslu ČR v roce 1989*.

Ve třetí části bylo nutné získat data za rok 2011, aby mohlo dojít ke komparaci mezi zmiňovanými roky 1989 a 2011. Od roku 1997 neexistuje databáze či statistická ročenka, která by zaznamenávala data o zaměstnanosti v jednotlivých průmyslových odvětvích na úrovni okresů. Od vedení dat na této hierarchické úrovni bylo upuštěno po rozpadu velkých podniků na mnoho menších, neboť registrovat takové množství údajů bylo pro statistický úřad zcela nemožné. Dnes je převážná část statistických dat

registrována na úrovni větších územních celků, tedy krajů. Proto bylo nutné si vytvořit vlastní databázi z Registru ekonomických subjektů (RES) pro rok 2011, který je pod správou Českého statistického úřadu. Tento sběr dat a jeho utřídění byl inspirován disertační prací M. Baštové (2011).

Z databáze RES byl získán seznam všech průmyslových subjektů v okrese Prachatice v roce 2011. Práce nezapočítává dílčí závody, které jsou součástí větších podniků mimo okres Prachatice (např. Agrozet Husinec, Bachl Bohumilice aj.). Dále bylo nutné z účetních uzávěrek podniků, které jsou dostupné v Obchodním rejstříku, získat přesná čísla o počtu zaměstnaných v jednotlivých průmyslových subjektech. Pokud data nebyla dostupná v účetních uzávěrkách, bylo využito on-line databáze firem HBI ČR. Nicméně v některých případech nastala situace, kdy údaj o počtu zaměstnaných nebyl zjistitelný, proto musela být těmto subjektům přiřazena hodnota o počtu zaměstnaných podle odborného odhadu. Tento odhad se týkal jen malých firem omezeného množství, proto odchylka neměla výrazný vliv na celkový počet zaměstnaných osob v jednotlivých průmyslových odvětvích.

Aby mohlo dojít ke komparaci získaných dat, bylo nutné sjednotit odvětvové klasifikace průmyslových odvětví, neboť v roce 1989 byla používána odvětvová klasifikace JKONH a od roku 2008 byla v České republice zavedena odvětvová klasifikace CZ- NACE (viz. Příloha č. 1). Agregace průmyslových odvětví byla provedena podle disertační práce M. Baštové (2011).

Po vytvoření vlastních databází mohla být data za rok 1989 a 2011 srovnána a vyhodnocena. Na tomto základě mohlo být provedeno srovnání největších průmyslových firem v roce 1989 a 2011 a analýza změny v odvětvové a prostorové struktuře průmyslových subjektů v okrese Prachatice. K analýze odvětvové struktury průmyslu v okrese Prachatice bylo využito indexu odvětvové specializace. Tento index určuje stupeň významu v jednotlivých odvětvích průmyslu na daném území.

$$I_S = \frac{P_{io} / P_{ic}}{P_{jo} / P_{jc}};$$

kdy (P) je počet zaměstnaných, (i) je region nižšího řádu, (o) je počet zaměstnaných v daném průmyslovém odvětví, (c) je počet zaměstnaných v průmyslu celkem a (j) je region vyššího řádu (Masarykova univerzita 2012). Index odvětvové specializace byl v okrese Prachatice vypočítán pro porovnávané roky 1989 a 2011.

Po roce 1989 prošla Česká republika transformačním procesem. Aby přechod od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní byl úspěšný, bylo zapotřebí přílivu přímých zahraničních investic. Práce též porovnává příliv přímých zahraničních investic v postkomunistických státech střední Evropy. Dále byla získána data přílivu přímých zahraničních investic na 1000 obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1999-2010. Mohlo tedy dojít ke komparaci dat mezi okresy a následnému vyhodnocení jejich přílivu.

Jelikož se v roce 2008 objevila na světových finančních trzích ekonomická krize, která zasáhla i ekonomiku České republiky, byla v kapitole Dopady ekonomické krize v okrese Prachatice provedena analýza u devíti největších podniků v letech 2007 – 2011. Rok 2007 byl vybrán z důvodu, že do roku 2008, kdy naši ekonomiku světová krize zasáhla, zbýval ještě jeden rok a mohlo tak dojít ke komparaci počtu zaměstnanců u vybraných firem před krizí, v době krize a tři roky od udeření krize na našem trhu.

Na základě polohových dat byly vytvořeny kartografické výstupy pro sledované roky, které zobrazují rozmístění průmyslových subjektů v okrese. Tyto kartografické výstupy byly vytvořeny pomocí softwarového programu ESRI ArcGIS 10, s využitím podkladových map ArcČR 500.

3 Vymezení okresu Prachatice

Okres Prachatice se rozkládá v jihozápadní části Jihočeského kraje. Sousedí s okresy Klatovy (Plzeňský kraj), Strakonice, České Budějovice a Český Krumlov. Jižní část hranice sousedí s Rakouskem (Oberösterreich) a jihozápadní část se Spolkovou republikou Německo (Bayern) (ČSÚ 2013a). Sousedství těchto dvou států je pro Prachaticko velice důležité a přínosné.

Svou rozlohou 1 375 km² se okres Prachatice řadí na čtvrté místo v rámci okresů Jihočeského kraje. Okres je od 1. 1. 2003 rozdělen na 2 správní obvody s rozšířenou působností (ORP) – Prachatice a Vimperk, a na 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) – Prachatice, Vimperk, Volary a Netolice (ČSÚ 2013a).

Z hlediska územně správního uspořádání je v okrese Prachatice 65 obcí, z toho statut města má šest obcí – okresní město Prachatice, Vimperk, Volary, Netolice, Husinec a Vlachovo Březí. Největší obcí je město Prachatice (11 332 obyv. k 31. 12. 2011), naopak nejmenší obcí jsou Lužice (38 obyv. k 31. 12. 2011) (ČSÚ 2013).

Tab. 1 Základní charakteristika okresu Prachatice k 31. 12. 2011

	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota zalidnění (ob./km ²)	Počet obcí	Počet obcí se statutem města	Počet obcí se statutem městyse
ORP Prachatice	840	33 485	39,9	44	5	3
ORP Vimperk	535	17 596	32,9	21	1	1
Okres Prachatice	1 375	51 081	37,1	65	6	4

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2013c)

Pod správní obvod Prachatice patří 44 obcí, ve kterých žije téměř 34 tisíc obyvatel. Přes 62 % obyvatel ORP Prachatice žije v pěti městech tohoto obvodu (Prachatice, Volary, Husinec, Vlachovo Březí a Netolice). Správní obvod ORP Vimperk zahrnuje 21 obcí, ve kterých žije necelých 18 tisíc obyvatel. Jediným městem tohoto obvodu je Vimperk, ve kterém žije přes 7,5 tisíce obyvatel, což je 44 % všech obyvatel správního obvodu (ČSÚ 2013c).

Obr.1 Administrativní mapa okresu Prachatice k 1. 1. 2008

Zdroj: Administrativní rozdělení okresu Prachatice, ČSÚ (2013c)

Na obrázku č. 1 můžeme vidět administrativní rozdělení okresu Prachatice od 1. 1. 2008 na 2 správní obvody s rozšířenou působností - Vimperk a Prachatice. Také zde můžeme vidět obce s pověřeným obecním úřadem - Prachatice, Vimperk, Volary a Netolice.

4 Vybraná charakteristika okresu Prachatice

V předkládané kapitole je uvedena stručná charakteristika přírodních podmínek, které byly pro rozvoj hospodářských aktivit v této oblasti důležité. Ve druhé části kapitoly se nachází krátký přehled o obyvatelstvu tohoto okresu v porovnání s ostatními okresy Jihočeského kraje.

4.1 Přírodní podmínky

Okres Prachatice je z velké části tvořen podhorskou vrchovinou, která směrem k hranicím přechází v horské pásmo Šumavy. Většina území okresu se nachází v nadmořské výšce 600 – 800 m. Nejvýše položenou obcí je Kvilda (1 602 m), nejnižší leží část obce Podeřiště – Malovice (410 m). Nejvyšším bodem je vrchol hory Plechý (1 378 m).

Více jak polovinu okresu Prachatice zaujímají lesy, přes 70 tisíc hektarů. S dostatkem kvalitního dřeva na Šumavě souvisí rozvoj dřevozpracujícího průmyslu. Na jihovýchodním úpatí hory Boubín (1 362 m) se rozkládá Boubínský prales, který je od roku 1858 rezervací a patří k nejstarším na světě. V roce 1963 byla vyhlášena Chráněná krajinná oblast Šumava a v roce 1991 na části CHKO byl vyhlášen národní park (Šimková 1992). Cennou částí šumavské přírody jsou rašeliniště (slatě a luhy). Na šumavských pláních se setkáváme se vzácnou flórou i faunou.

Pohořím Šumavy prochází evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Nejvýznamnější řekou je Vltava, která má dvě pramenné větve. Na východním úbočí Černé Hory ve výšce 1 172 m n.m. pramení Teplá Vltava, která je považována za hlavní pramennou větev (Šimková 1992). Studená Vltava pramení v Bavorsku, hranici překračuje u obce Haidmühle a dále pokračuje přes Nové Údolí a Stožec. Vltavou je řeka nazývána od soutoku Teplé a Studené Vltavy u obce Chlum. Za Ovesnou u Nové Pece se koryto řeky začíná rozšiřovat a přechází v Lipenskou vodní nádrž, která je známá jako středisko letní rekreace a ráj rybářů. Také množství vodních toků dalo základ pro vznik papírenského průmyslu na Prachaticku.

Klimatické podmínky jsou ovlivněny nadmořskou výškou a velkou členitostí terénu, a proto jsou na území okresu velmi rozdílné. V oblastech pod 800 metrů je podnebí mírně teplé, v nadmořských výškách nad 800 m je mírně chladné až chladné.

4.2 Obyvatelstvo

Při prvním Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1869 žilo na území okresu Prachatice 86 297 obyvatel (Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005). Do roku 1930 nebyly zaznamenány výraznější změny v počtu obyvatel. Po 2. světové válce však došlo k výraznému poklesu díky válečným událostem a odsunu německých obyvatel z pohraničních oblastí. Počet obyvatel v okrese klesl na 47 742 (Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005). V současnosti je počet obyvatel 51 081 (k 31. 12. 2011), což je 8 % obyvatel kraje (ČSÚ 2013c).

K 31. 12. 2011 bylo v produktivním věku 23 510 obyvatel, tj. 69,9 % okresu. Obyvatel starších 65 let žilo k 31. 12. 2011 v okrese Prachatice 14,8 % a ve věku 0-14 let 15,3 % obyvatel (ČSÚ 2013b). Průměrný věk obyvatele je 40,5 let (k 31. 12. 2011), přičemž o 10 let dříve to bylo 37,5 let (k 31. 12. 2001). Je patrné, že populace vybraného okresu stárne. Průměrná hustota zalidnění je 37,1 obyvatele na km², což je nejnižší hustota zalidnění celého kraje. Nízká hodnota tohoto ukazatele zalidnění souvisí jak s historickými událostmi, tak i s horským a podhorským charakterem území (ČSÚ 2013b).

Celkový přírůstek v okrese Prachatice je záporný, neboť je zde nevyváženost mezi přirozeným a mechanickým přírůstkem. Od roku 2009 klesá přirozený přírůstek. V tabulce č. 2 jsou uvedeny vybrané charakteristiky obyvatelstva v okrese Prachatice ve srovnání s daty ostatních okresů kraje a Jihočeským krajem samotným.

Tab. 2 Vybrané charakteristiky obyvatelstva v okresech Jihočeského kraje k 31. 12. 2011

Okresy, kraj	Počet obyvatel v tis.	Hustota zalidnění (ob./km ²)	Průměrný věk (rok)	Počet cizinců v tis.	Přirozený přírůstek/úbytek	Mechanický přírůstek/úbytek	Celkový přírůstek/úbytek
<i>Prachatice</i>	<i>51 081</i>	<i>37,1</i>	<i>40,5</i>	<i>1 093</i>	<i>35</i>	<i>-123</i>	<i>-88</i>
České Budějovice	187 304	114,3	40,9	4 855	178	711	889
Český Krumlov	61 333	38	39,6	2 734	54	-288	-234
Jindřichův Hradec	92 427	47,5	41,4	1 667	-71	-151	-222
Písek	70 460	62,5	42,2	1 099	-89	161	72
Strakonice	70 765	68,6	41,5	1 860	-36	-78	-114
Tábor	102 768	77,5	41,9	1 586	-66	130	64
Jihočeský kraj	636 138	63,3	41,2	14 894	5	362	367

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2013f)

V roce 2011 žilo v okrese 1 093 cizinců, z toho nejvíce byla zastoupena národnost vietnamská, dále pak ukrajinská, německá a polská (ČSÚ 2013e). V porovnání s ostatními okresy Jihočeského kraje žije v okrese Prachatice nejméně cizinců.

Tab. 3 Vybrané charakteristiky trhu práce v okresech Jihočeského kraje k 31. 12. 2011

Okresy, kraj	Míra registrované nezaměstnanosti (%)	Uchazeč na 1 volné místo	Počet volných míst
<i>Prachatice</i>	<i>6,48</i>	<i>11,4</i>	164
České Budějovice	5,79	6,8	853
Český Krumlov	9,70	15,7	215
Jindřichův Hradec	7,03	20,7	170
Písek	7,09	18,8	138
Strakonice	9,42	10,2	330
Tábor	9,46	24,5	203
Jihočeský kraj	7,53	9,9	2073

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2013g)

V tabulce č. 3 můžeme sledovat vybrané charakteristiky trhu práce v okresech Jihočeského kraje. Míra registrované nezaměstnanosti byla v roce 2011 v okrese Prachatice 6,5 %. V porovnání s krajem byla hodnota nižší o 1,1 %. V celorepublikovém srovnání míry registrované nezaměstnanosti (6,5 %) byla v okrese nižší o 0,2 %. Ze všech okresů Jihočeského kraje byla míra registrované nezaměstnanosti nejnižší v okrese České Budějovice, kde činila 5,8 %. Uchazečů na 1

volné pracovní místo bylo nejméně též v okrese České Budějovice, 6,8 osob. Naopak nejvyšší míra registrované nezaměstnanosti byla v okrese Český Krumlov 9,7 %. V okrese Tábor se ucházelo o jedno volné pracovní místo 24,5 osob, což bylo nejvíce z celého kraje. Z tabulky je tedy patrné, že okres Prachatice měl druhou nejnižší míru registrované nezaměstnanosti z celého kraje. A po okrese Písek měl také nejméně volných pracovních míst.

5 Vývoj průmyslové výroby do 2. světové války

Tato kapitola se zabývá vývojem průmyslu v okrese Prachatice do roku 1948. Cílem této kapitoly bylo stručně zaznamenat vývoj hospodářství na Prachaticku v kontextu historických událostí.

5.1 Počátky řemesel a obchodu

Lesy na Šumavě představovaly nejen zdroj dřeva pro výrobu nábytku, stavebnictví a výrobu nářadí, ale také zdroj pro dnes již zaniklá a neznámá řemesla jako bylo kolomaznictví, výroba potaše či výroba dřevěného uhlí. Dřeva bylo též potřeba k výrobě skla, proto na Šumavě vzniklo velké množství skláren. K jeho výrobě bylo také potřeba křemene a potaše, těchto surovin Šumava nabízela dostatečné množství.

Jak již bylo řečeno, typickým řemeslem pro region Prachaticka bylo kolomaznictví, které je dnes už téměř neznámé řemeslo. Kolomaz se využívala při snížení tření mezi dřevěnými a kovovými částmi povozů. Pro výrobu kolomazi se používala pryskyřice. Ta byla spolu s vápnem, sádrou, mletým mramorem a tuhou vařena a vznikalo mazadlo, které bylo používáno na promazání vozů, mlýnků, šrotovníků, ale i kočárů a dalších dopravních prostředků. Na Šumavě se kolomaz vyráběla na několika místech – na Želnavsku, v Borových Ladách, v Jeleních Vrších, v Zátóni-Houžné či na Libíně. Jen na Jeleních Vrších se během roku 1856 vyrobilo 450 l kolomazi (Historie a současnost podnikání 2003). Mezi známé výrobce patřily rodiny Stini a Pock. S rostoucí modernizací strojů a dopravních prostředků toto řemeslo začalo ztrácet na významu.

Na Prachaticku se též vyráběla potaš. Výrobnám potaše se běžně říkalo flusárny, správný název byl draslárny. Potaš (uhličitán draselný) se získával ze tří druhů popela. Z domácího popela, který byl získáván při topení dřevem v domácnostech, z popela lesního, který se získal při pálení odpadové dřeva v lese a stromový popel byl získáván z velkoplošného vypalování lesních ploch. Všechny tři druhy popelů byly promíchávány v kádích a prolévány vodou. Vyloužením popele vznikal louh, který se dále zpracovával v kotlích. Největší využití měl popel z jilmu, nejméně pak ze smrku.

Na Šumavě i v Pošumaví se běžně vyráběly dřeváky, neboť byly nejčastější obuví obyvatel na vesnicích. Výroby dřeváků se ujímali tzv. dřevákáři, kteří k jejich výrobě používali pevné borové dřevo. Výrobci dřeváků působili i ve světáckých obcích např. na Stachách, ve Zdíkově, v Javorníku, v Rohanově, ale i v dalších vesnicích (Historie a současnost podnikání 2003). V létě se obyvatelé světáckých obcí živili prodejem galanterního zboží, nádobí, muži pracovali jako zedníci nebo odcházeli k cirkusu (Historie a současnost podnikání 2003).

K rozvoji obchodu na Prachaticku přispěl obchod na Zlaté stezce. Počátky obchodu na stezce z Pasova do Čech pravděpodobně sahají do 10. století. Důležitým obchodním zbožím byla sůl, neboť na území Čech se nenacházejí žádná ložiska soli. Sůl sloužila nejen k dochucování potravy, ale i ke konzervování masa. Ve středověku do Čech proudila sůl alpská a sůl saská. Po stezkách, které vedly Šumavou, nosili soumaři sůl alpskou.

O dopravu soli se starali soumaři, kteří nosili prostice plné soli. V tomto případě je vhodné vysvětlit pojmy soumar a prostice. Soumarem je označováno zvíře, které přenášelo jakýkoliv náklad. Mezi zvířata, která byla nejvíce využívána pro přenos zboží, patřili hlavně koně a osli. Prostice byl dřevěný plochý soudek, který soumar přenášel. Uvádí se, že se do jedné nádoby vešlo 55 kg soli (Historie a současnost podnikání 2003).

Na území dnešního okresu Prachatice procházely dvě ze tří větví stezky. První byla tzv. Zlatá stezka prachatická, která vedla z Pasova přes Grubweg, Salzweg, Waldkirchen, Bohmzwiesel, Furholz, Bischofsreuth, České Žleby, Soumarský most, Volary, Cudrovice, Albrechtovice, Perlovice, Prachatice a zpět (Historie a současnost podnikání 2003). Druhou stezkou byla tzv. Zlatá stezka vimperská, která vedla z Pasova napříč Rohrnbachem, Freyungem, Strážným, Horní Vltavicí, Solnou Lhotou až do Vimperka (Historie a současnost podnikání 2003). Třetí trasa Zlaté stezky územím dnešního okresu neprocházela, vedla z Pasova do Kašperských Hor.

Obdobím rozkvětu Prachatic bylo 14. století, kdy Jan Lucemburský udělil Prachatickým městská práva, včetně práva na obchodní stezku. Obchodní práva se týkala zejména předkupního, skladního a solného obchodu. Prachatice byly 12.

listopadu 1420 dobyty a vypáleny husitskými vojsky (Historie a současnost podnikání 2003). Od té doby solní obchod začal upadat.

Na začátku 16. století získali Rožmberkové vládu nad Prachaticemi a město začalo vzkvétat. V roce 1558 bylo městem přeneseno 37 419 prostic soli, o dva roky později prošlo městem už 48 398 prosic (Historie a současnost podnikání 2003). Město ze solního obchodu bohatlo nejen finančně, ale i architektonicky. O jeho bohatství svědčí honosné měšťanské domy a radnice na náměstí, která ve své době patřila mezi největší v Čechách.

Po třicetileté válce došlo k úpadku solního obchodu mezi Prachaticemi a Pasovem. Důvodem bylo preferování rakouské soli před bavorskou. Na začátku 18. století došlo k přesunutí hlavního skladu soli z Prachatic do Českého Krumlova, což vedlo k úplnému zániku solního obchodu na této stezce (Historie a současnost podnikání 2003).

5.2 Průmyslová výroba v okrese Prachatice od 2. poloviny 19. století – 1. poloviny 20. století

Největší rozmach průmyslové výroby byl zaznamenán v 19. století s příchodem průmyslové revoluce. Technologický pokrok ve výrobě znamenal upuštění od tradiční manufakturní výroby a zavedení tovární strojní výroby, tím došlo ke zvýšení dělby práce a nárůstu pracovníků v průmyslové výrobě. Tento proces bývá označován jako industrializace (Mirvald 2001). K dalšímu rozvoji okresu Prachatice přispělo vybudování železnice na trase Prachatice – Číčenice a později Prachatice – Volary. I přesto se Prachatice nikdy průmyslovým městem nestaly, na rozdíl od sousedního města Vimperk.

Vimperk byl v 19. století nejprůmyslovějším a také největším městem v okrese Prachatice. Nacházel se zde průmysl sklářský, dřevozpracující, textilní, tiskárna a mnoho dalších podniků. Mezi další obce s rozvinutou průmyslovou základnou patřily Prachatice, Husinec a Lenora.

V okrese žilo po několik století především obyvatelstvo německé národnosti, které zakládalo a vlastnilo řadu průmyslových podniků. Během let 1945 – 1947 bylo toto obyvatelstvo odsunuto, což způsobilo vylidnění mnoha oblastí a nedostatek pracovních sil v pohraničí.

5.2.1 Sklářský průmysl

Sklářství na Prachaticku a Vimpersku má tradici již od prvopočátku výroby skla. V 15. a 16. století zde došlo k rozsáhlému osidlování ve spojitosti s těžbou dřeva a zakládání nových skláren. Mezi lety 1359 – 1483 vznikly sklárny v obcích Sklenářova Lhota, Pravětín, Skelná Huť u Horní Plané, Stará Huť u Horní Plané, Mízava (Stará Petra 2011). K výrobě skla bylo potřeba dřevo, kterého bylo na Šumavě dostatek, a křemen, který se zde nacházel v několika lokalitách. Vápenec se dovážel z těžebních lokalit na Sušicku a Horažďovicku (Historie a současnost podnikání 2003). Další potřebné suroviny byly sůl, která se používala jako náhrada za potaš, soda a kysličníky.

Jedna z nejstarších hutí na Prachaticku byla tzv. Stogerhütte nacházející se na Zlaté stezce západně od Volar. Jméno nesla po svém majiteli a sklářském mistru Štegrovi. Vyrobené sklo mělo odbyt zejména v cizině, například v Norimberku, Vídni, Benátkách, Anglii či Orientu. Koncem 18. století začal mistr těžit dřevo i na hranici panství Krumlova a Vimperk, neboť v blízkosti sklárny bylo všechno kvalitní dřevo vytěženo. Později i zde vhodné dřevo na výrobu skla došlo a počátkem 19. století sklářská huť u Volar zaniká (Historie a současnost podnikání 2003).

Další sklářskou hutí byla huť Arnoštov, která byla otevřena v roce 1809 na počest Arnošta Mayera, po kterém byla také pojmenována a pracovalo zde kolem 20 zaměstnanců (Historie a současnost podnikání 2003). Huťmistrem byl jmenován Jan Plechinger, který v září 1848 zemřel a upadající huť koupil lenorský huťmistr Vilém Kralík. Kralík huť rozšířil, postavil nové domky pro skláře a v brusírně nahradil vodní pohon parním strojem. Podnik v roce 1924 koupil Václav Hrdina, majitel sklárny v Chlumu u Třeboně, do roku 1945 se zde vyrábělo, pak byla sklárna zrušena (Historie a současnost podnikání 2003).

Sklárnu Adolf ve Vimperku založil sklář Josef Meyr, který chtěl využít zásob dřeva na vimperském panství, které počátkem 19. století nemělo odbyt. Místo pro sklárny bylo zvoleno na tzv. Dolní zahradě na pravém břehu řeky Volyňky. Provoz sklárny byl zahájen 1. října 1816, smlouva o provozu byla podepsána na třicet let, tedy do roku 1846 (Vimperk, město pod Boubínem 1979). Hospodářská krize přerušila výrobu a sklárna byla do provozu znovu uvedena v roce 1945.

Sklárna v Lenoře vznikla jako jedna z posledních skláren na území dnešního okresu Prachatice. Po vystavění všech provozních a obytných budov byl provoz zahájen v září 1834 (Historie a současnost podnikání 2003). Nejprve se vyrábělo tabulové sklo a sklíčka do hodinek, ve třicátých letech 20. století byla zahájena výroba křišťálového skla. Sklárna se rychle rozvíjela, dva roky po jejím otevření se začala stavět druhá pec a v roce 1840 už zde pracovalo 16 sklářů, 72 brusičů, 2 rytci a 32 pomocných dělníků (Historie a současnost podnikání 2003). Rozvoj sklárny podpořila železnice na trati Vimperk- Volary, která Lenorou procházela. Po roce 1945 byla v Lenoře výroba obnovena jako v jedné z mála velkých skláren na Prachaticku. Dnes již sklárna neexistuje, neboť v roce 1990 byl její provoz ukončen (Historie a současnost podnikání 2003).

Další sklářské výroby se nacházely v obcích Adlerova Huť, Korkusova Huť, Michlova Huť a Pockova Huť.

5.2.2 Knihtisk

Základy tiskařské tradice ve Vimperku položil Jan Alacrawa, který zde v roce 1484 vytiskl dvě latinské knihy: Samomluvy sv. Augustina a Summa de Eucharistia Sacramento a první česky tištěný kalendář Minucí (Historie a současnost podnikání 2003). Na tyto tiskařské základy navázal v 19. století Jan Steinbrener.

Ten v roce 1855 otevřel ve Vimperku první knihařskou dílnu spojenou s malou prodejnou. Dílna byla umístěna v domě jeho otce, kterému se říkalo U slona. Zpočátku tiskl na ručním lisu, později pomocí rychlolisu. Knihtisku se dařilo, a tak Steinbrener postupně přikupoval domy, zvyšoval počet zaměstnanců a modernizoval výrobu

novými stroji. Nejprve byla výroba zaměřena na tisk modlitebních knížek, později začal tisknout kalendáře, které se staly velmi populární. Využil jejich oblíbenosti, zvýšeného odbytu a založil moderní Steinbrenerovu tiskárnu na břehu řeky Volyňky. Významnou pro chod firmy byla světová výstava ve Vídni, kde byly navázány obchodní styky se zahraničními firmami (Vimperk, město pod Boubínem 1979). O úspěchu svědčí fakt, že do roku 1930 vydal 35 milionů kalendářů v 11 jazycích, 96 milionů modlitebních knížek a zaměstnával 1 000 lidí (Historie a současnost podnikání 2003).

5.2.3 Dřevozpracující průmysl

Šumava, lesnatá krajina s množstvím vodních toků, byla ideálním místem pro zakládání pil. V Prachaticích byla největší pila umístěna v Jungbauerově továrně. Ve Vimperku existovalo pil hned několik: pila Grössmühle, Josefstalova pila založená tiskařem Steinbrenerem, parní pila Xylos a Grösslerova pila v Klášterci, na Stachách existovala pila Adolfa Kůse (Historie a současnost podnikání 2003). V Borových Ladách nedaleko Vimperka byly tři pily. Jednu z nich vlastnil i továrník Václavík, řezivo sloužilo k výrobě sáněk, lyží a dětských kočárků v jeho továrně u Rejštejna (Historie a současnost podnikání 2003).

V roce 1820 byla na Kvildě otevřena Petrem Strunzem pila na zpracování resonančního dřeva. Vyrábělo se i stavební dřevo, šindele, dřevěné dráty pro výrobu zápalek, různé bedny, největší pozornost byla ale věnována výrobě resonančního dřeva určeného pro stavbu hudebních nástrojů. Firma Holzwerke Strunz dodávala dřevo k výrobě nástrojů i známým výrobcům klavírů jako byl Petrov, Bechstein či Steinway (Historie a současnost podnikání 2003).

Kromě pil se v regionu vyráběly také sirky. Franz Mayer a Florián Fürst vybudovali v roce 1879 továrnu na výrobu sirek. Podnik nesl název Mayer a spol., továrna na zápalky Vimperk-Čechy, později byl podnik přejmenován na Fürst, továrna na zápalky, Vimperk-Šumava (Vimperk, město pod Boubínem 1979). Zápalky byly vyráběny do běžných krabiček, ale i do speciálních válcových se zajímavými nálepkami. Po smrti Floriana Fürsta jeho dědicové nedokázali ve výrobě pokračovat a objekt prodali tiskaři Steinbrenerovi, který zde zřídil výrobu alb. V roce 1968 byl objekt

zbourán z důvodu výstavby nového závodu Jitona (Vimperk, město pod Boubínem 1979).

Jediným větším podnikem v Prachaticích byla továrna zabývající se pilařskou a truhlářskou výrobou, kterou vlastnil Wenzel Jungbauer. Vyráběly se zejména součástky k elektroinstalačním zařízením – kryty vypínačů, zvonků, rozvodových krabic, dřevěných lustrů a dalších záležitostí (Historie a současnost podnikání 2003). Firma začala vyrábět v roce 1882, i přes těžké období hospodářské krize před válkou podnik udržoval plný provoz, neboť bylo nutné si udržet zákazníky v cizině a zajistit obživu místního obyvatelstva. Po roce 1945 v dřevovýrobě pokračoval podnik Jitona (Historie a současnost podnikání 2003).

Výroba dřevěného zboží ve Volarech byla velmi pestrá. Vyráběly se například hračky, dřevěné figurky, vázy, talíře, nábytek (stoly, židle, postele, truhly...), hrábě, vidle, násady k cepům, motykám, sekerám, kuchyňské vybavení (vařečky, vály, válečky, paličky, prkénka...), dřeváky, dýmky a cigaretové špičky, dřevěné knoflíky, cívky atd. Mezi nejvýznamnější podniky patřily Jihočeská dřevo- a nábytkářsko-průmyslová společnost ve Volarech s.r.o., dále Spojená dřevoprůmyslová společnost s.r.o., továrna na dřevěné zboží Josefa Hoise, dále výroba dřevěného zboží pro elektroprůmysl Franze Hoise, výroba stolních lamp a dřevěných knoflíků Antona Vogla a Josef Winkelhauer: výroba šachových figurek, kulečnicková tága a další (Historie a současnost podnikání 2003).

5.2.4 Textilní průmysl

Pražská firma M. Joss a Löwenstein zřídila ve Vimperku menší závod na výrobu prádla. Jednalo se zejména o výrobu límců, manžet a náprsenek. Firma sídlila v Praze, kde také měla největší závod. Další závody byly v Klatovech a Kolinci. V roce 1918 byla veškerá výroba zastavena (Vimperk, město pod Boubínem 1979).

V roce 1865 nechal Bondy přestavět husinecký mlýn na výrobní továrnu pletařského zboží (Historie a současnost podnikání 2003). Výroba se z velké části specializovala na výrobu fezů, které byly vyváženy do Turecka, Egypta, Indie, Persie a

na Balkán. Firma na trhu prosperovala, a tak došlo k rozšíření provozovny. Po smrti Bondyho továrnu koupili společníci Theodor Soukup a Josef Suchánek, kteří zde zahájili výrobu hospodářských strojů.

V Husinci se nacházely ještě další průmyslové podniky, mezi ně patřila továrna na výrobu klobouků Antonína Beránka a továrna Antonína Knopse zabývající se výrobou punčochového zboží (Historie a současnost podnikání 2003). Dále byly v Husinci a v Prachaticích menší firmy zaměřující se na přádelnictví. Nejznámější přádelnou byla strojová přádelna v Prachaticích patřící Gustavu Roučkovi (Historie a současnost podnikání 2003).

5.2.5 Další průmyslová výroba

Mimo již zmíněné průmyslové výroby, které byly pro okres Prachatice ve své době velice důležité, se zde vyskytovaly další zajímavé průmyslové podniky. Za zmínku stojí výroba cihel, která byla na Prachaticku celkem rozšířená. V okolí Netolic existovalo několik cihelen: městská cihelna v Brusném lese, panská za zámkem Kratochvíle a Kulišova pod Vráží (Historie a současnost podnikání 2003). Tato cihelna byla založena Františkem Kulišem, který zde zavedl plně mechanizovanou výrobu tašek a cihel. O několik let později začal cihlářské výrobky uměle sušit.

Dalším místem, kde se cihelny vyskytovaly, bylo Vimpersko. J. Steinbrenner zde nechal vystavět kruhovou cihelnu u silnice směrem na Kašperské Hory. Knížecí Schwarzenberská cihelna se nacházela u obce Pravětín. Prachatice také měly svou moderní kruhovou cihelnu, která nesla název Městská strojová cihelna Prachatice. Také v menších obcích se nacházely cihelny. Příkladem je obec Svatá Máří, která si v roce 1924 vystavěla vlastní cihelnu (Historie a současnost podnikání 2003).

Mimo jiné byl na území dnešního okresu Prachatice zpracováván len, který se v nadměrném množství pěstoval zejména v okolí Volar. Kolem roku 1875 byl pěstován na 862 ha, což bylo nejvíce ze šumavských okresů (Historie a současnost podnikání 2003). Jen pro představu, v tehdejší vimperské okrese byl len pěstován na 374 ha. Zpracování lnu bylo velmi pracné a zdlouhavé. Za světlé a bělené plátno se platilo

mnohem více, proto se okolo stavení vyskytovaly dřevěné rámy, kde se plátno natahovalo, kropilo vodou a bylo běleno sluncem. Ještě ve 20. letech 20. století se z Volar vyváželo ručně tkané plátno a len zde pěstoval do 40. let 20. století (Historie a současnost podnikání 2003).

Netradiční továrnu založil František Pešek z Plzně. Do provozu uvedl první českou továrnu na výrobu psacích per v Bohumilicích. Později firmu převzal Stanislav Hejhal, který krátce na to založil výrobu plnicích per na tuhý inkoust, předchůdce dnešních propisovacích tužek. Provozovna byla vybavena moderními stroji a zpočátku zaměstnávala 8 lidí.

Další podnik, který byl založen ve 40. letech 19. století byla papírna ve Výškovicích. Stavba továrny probíhala rychle a koncem roku 1847 se papír začal vyrábět (Starý Václav 1984). Vytištěný papír byl na jedné straně označen velkým A, na protější straně velkým B, což byly iniciály majitele papírny Adalberta Boukala. Později došlo ke sjednocení iniciálů na jednu stranu papíru. Problémy s výrobou a odbytem papíru byly spojené se zadlužeností podniku. V roce 1862 papírnu v exekuční dražbě získává Vilém Kralík, majitel sklárny ve Vimperku. Pro nedostatek písemných záznamů se konec výroby papíru ve Výškovicích odhaduje v 70. letech 19. století (Starý Václav 1984).

Dalším důležitým podnikem byla firma Knäbel & Company ve Volarech, neboli tzv. řetízkárna, ve které se vyráběly zejména řetězy (Historie a současnost podnikání 2003). Továrna byla rozdělena na tři výrobní oddělení. Nejrozsáhlejším byla výroba řetězů k jízdním kolům, motocyklům a převodových řetězů. Druhý provoz se zaměřoval na spojovací součástky a poslední oddělení se specializovalo na výrobu mechanických hraček pro děti, především na stavebnice pro chlapce. Tato stavebnice byla předchůdcem později nabízené stavebnice Merkur, která se od té volarské lišila jen barevností součástek. Firma byla špičkou ve svém oboru a úzká spolupráce se zahraničním trhem byla jen ku prospěchu.

K významným podnikům ve své době také patřila sodovkárna patřící Gerhardu Rothbauerovi. Podnik se nacházel v Mlýnářovské ulici č.p. 311 ve Volarech (Historie a současnost podnikání 2003). Vyráběny byly dva druhy limonád červená a žlutá, které

byly v té době velmi oblíbené. Rothbauerovi odcházejí do odsunu a podnik přebírá pan Daněk. Pro svou firmu shání vyučeného sodovkáře, které ho nalézá v Písku, Ladislava Bubna, který se stává správcem. Rozšířil výrobu, neboť limonády a sodovky šly na odbyt. Začal je také rozvážet do Stožce, Lenory či Kunžvartu (Historie a současnost podnikání 2003). V roce 1948 došlo k znárodnění všech podniků a likvidaci soukromých živnostníků. Proto byla výroba limonád zařazena pod místní pivovar, který byl pod správou Jihočeských pivovarů. Později se celá výroba přestěhovala do Prachatic, L. Buben dojížděl do nového provozu a vyrobené sodovky a limonády vozil zpět do Volar.

Zajímavým a netradičním průmyslovým odvětvím na Šumavě byl malý podnik na zpracování slonoviny a perleti ve Vimperku, který v roce 1881 otevřel továrník Jan Antonín Jícha. Vyráběly se zde brože, knoflíky, cigaretové špičky a jiné dárkové předměty. Více jak 60 % výroby šlo na export. Ve firmě v roce 1894 pracovalo 23 pracovníků, v roce 1901 jen 10 dělníků (Vimperk, město pod Boubínem 1979).

Mezi další menší podniky patřila kartáčovna Františka Iglera, výroba deštníků a slunečníků Antona Aschenbrennera ve Vimperku, výroba ovocných šťáv Bohuslava Budínského a také tradiční volarské řemeslo pletařství.

6 Průmyslová výroba v letech 1948 – 1989

Po roce 1948 byl vývoj průmyslu a hospodářství v celé Československé republice ovlivněn nástupem Komunistické strany Československa, následnou kolektivizací a znárodněním podniků. Česko – německé hranice zaznamenaly nepropustné uzavření na několik desítek let, což mělo dopad na další rozvoj průmyslu v Československu.

6.1 Proces znárodnění a centrální plánování

Diskuze o znárodnění klíčového průmyslu se stala hlavním tématem po druhé světové válce. Jednotlivé politické strany se znárodněním souhlasily, avšak každá strana si představovala znárodnění majetku v jiném rozsahu. Komunistická strana Československá (KSČ) prosazovala znárodnění majetku mnohem rozsáhlejší (Průcha a kol. 2009). Znárodnění probíhalo v několika vlnách od roku 1945. Předzvěstí znárodnění velkých podniků bylo znárodnění československého filmu. Byla tak zestátněna výroba filmu, jeho distribuce či promítání (Demela 2012).

Průcha (2009) uvádí hlavní důvody, které vedly ke znárodnění průmyslu: podniky budou předány lidu a zisk se rozdělí mezi všechny lid, zanikne monopolní struktura, stát pomůže zadluženým podnikům před bankrotem a zachovají se tak pracovní místa. Politické strany se snažily přesvědčit veřejnost, že proces znárodnění pomůže státu překonat hospodářské důsledky války (Průcha 2009). Tendence k zestátnění majetku nevycházela jen z komunistického hnutí, ale i ve státech západní Evropy došlo po druhé světové válce k znárodnění (Šulc 1996). Šulc (1996) uvádí, že ve Francii byly zestátněny elektrárny, plynárny, ropný průmysl, podniky kolaborantů a část pojišťoven. Ve Velké Británii se předmětem zestátnění staly uhelné doly, elektrárny či pozemní doprava. Znárodnění proběhlo též v Rakousku a v Itálii.

K znárodnění klíčového průmyslu došlo pomocí dekretu o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. Podle tohoto dekretu byly znárodněny především doly, železárny, slévárny, podniky elektrotechnického a kovodělného průmyslu, textilní podniky, papírny, chemické a zbrojní podniky (Demela 2012). Dále byly zestátněny

lihovary, cukrovary, pivovary, mlýny a další potravinářské podniky, ale také banky, pojišťovny, lázně, cestovní kanceláře, podniky zahraničního obchodu, železnice či silniční a letecká doprava (Demela 2012). Vlastníkem všech těchto podniků se stal stát.

Cílem komunistického režimu bylo omezit a potlačit soukromý sektor. KSČ se snažila pomocí administrativní šikany či trestního postihu přimět živnostníky ke vstupu do státních či družstevních podniků (Demela 2012). Pokud se menšímu a střednímu podnikateli podařilo znárodnění vyhnout, jeho další existence nebyla zajištěna, neboť byly přijímány právní předpisy omezující a znesnadňující soukromé podnikání.

Společně se znárodněním bylo v Československu zavedeno ekonomické plánování, které bylo nejprve plánované na dva roky, později se přešlo k plánům pětiletým. Byla to snaha zajistit rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a zároveň snaha vytvářet pracovní místa tak, aby vznikla stoprocentní zaměstnanost ve všech regionech. Nejvyšším plánovacím orgánem byl vytvořen Státní úřad plánovací, který byl podřízen vládě. Zavedené plánování přispělo k rozsáhlým změnám v hospodářství. Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v sektoru průmyslu vzrostl z 36,3 % v roce 1950 na 48,8 % v roce 1980 (Teichová 1995). S každým dalším pětiletým plánem znárodnění průmysl zaměstnával více lidí zejména ze zemědělského sektoru, ve kterém dříve pracovalo nadbytečné množství lidí.

V tabulce č. 4 můžeme vidět již zmiňovaný nárůst zaměstnaných v letech 1950-1980 v průmyslovém sektoru o 12,5 %, což bylo dáno znárodněním a centrálním plánováním. Pro představu je v tabulce uveden sektor zemědělství, ve kterém došlo k výraznému poklesu počtu zaměstnaných v uvedených letech, a dále kolonka ostatní odvětví, které mělo nejdříve klesající a následně rostoucí tendenci.

Tab. 4 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v Československu podle sektorů v letech 1950- 1980 (v %)

Rok	Průmysl a stavebnictví	Zemědělství	Ostatní odvětví
1950	36,3	30,9	32,8
1961	47,4	24,4	28,2
1970	48	16,4	35,6
1980	48,8	13,1	38,1

Zdroj: Převzato z Teichová 1995

System socialistického plánování ekonomik neznal platební neschopnost, bankroty ani pohlcováním firem nákupem akcií či fúzemi (Teichová 1995). Velikost podniků se měnila v závislosti na nařízení vlády. Podniky byly spojovány podle kritérií a cílů ekonomických plánů, ale ne podle tržní síly či výrobně technologických potřeb, což vedlo ke slučování podniků stejného průmyslového odvětví, např. textilního, potravinářského, těžebního průmyslu atd. (Teichová 1995). Dále Teichová (1995) uvádí, že na počátku 70. let mělo plánované hospodářství Československa obrovské podniky v odvětvích, jako měly vyspělé země, tedy ve strojírenském průmyslu včetně automobilové a zbrojní výroby, v elektronice, v textilním a oděvním průmyslu a ve výrobě kovů a hutní drahoviny.

6.2 Průmyslová výroba v okrese Prachatice v letech 1948 – 1989

Po válce a následném odsunu Němců se na území okresu Prachatice nacházelo 6 velkých národních podniků (Tonak Husinec, Sklárna Český Křišťál v Lenoře, České pily, Československé stavební závody-stavba elektrárny v Husinci, Československé stavební závody správa Prachatice, Spojené ÚP závody n.p. závod Prachatice) a 3 družstevní podniky (Hospodářské družstvo Husinec, Lhena konzervárna ovoce ve Lhencích, Družstevní mlékárna ve Volarech). V národních podnicích pracovalo 1 278 osob a v družstevních 127 osob (Historie a současnost podnikání 2003). Mimo jiné zde také existovalo 19 větších soukromých podniků, ve kterých bylo zaměstnáno 265 osob.

Proces znárodnování průmyslových podniků způsobil, že mnoho firem se stalo součástí větších podniků nebo zcela zanikly. Příkladem znárodnění může být sklárna Adolf ve Vimperku, která se v roce 1950 stala součástí národního podniku Český Křišťál v Chlumu u Třeboně a o čtrnáct let později byla zařazena pod národní podnik Bohemia n.p. (Historie a současnost podnikání 2003). Dalšími znárodněnými podniky byla továrna na výrobu plnicích per v Bohumilicích, která byla v roce 1949 zařazena pod Centropen n.p. a o rok později převzala provoz firma Koh-i-noor v Českých Budějovicích. Také bývalá Steinbrenerova tiskárna se v roce 1948 stala součástí Obchodní tiskárny v Kolíně, následně spadala pod správu Jihočeských tiskáren n.p. v Českých Budějovicích. Při další reorganizaci podniků v roce 1958 byla vimperská

tiskárna zařazena pod správu Stráž n.p., tiskařské závody Plzeň (Historie a současnost podnikání 2003).

Dalším nově otevřeným podnikem byl Dřevopodnik. Svou výrobu započal v roce 1958 v 18 živnostenských dílnách. Zpočátku se specializovaly výrobu na beden a lešenových podlážek. S postupným rozšiřováním výroby bylo nutno rozšířit i prostory a zaměstnat nové pracovníky. Na začátku měla firma 130 zaměstnanců, po rozšíření a otevření nových provozoven činil počet zaměstnaných 350 (Historie a současnost podnikání 2003). Provozovny byly otevřeny ve Vimperku, kde se zabývaly výrobou výtahových kabin, ve Zdíkovci (rekreační chaty), ve Stachách (policové stěny), ve Čkyni (kolečky na prádlo), v Podedvorech vyráběly zahradní nábytek, a ve Vacově se zabývaly výrobou stojanů.

K Vimperku neodmyslitelně patří textilní závod Šumavan Vimperk. Podnik byl do provozu uveden v roce 1951 a stal se ve své době jednou z největších firem zabývajících se výrobou prádla v Československu. Firma se specializovala na výrobu košil, které patřily ke kvalitnímu zboží v Československu a jako monopolní firma vyráběla pyžama. Zboží se vyváželo zejména do zemí SSSR a část produkce byla exportována do západní Evropy. Jedním z důvodů, proč byla v devadesátých letech minulého století ukončena výroba, byla ztráta východního trhu. Šumavan Vimperk měl menší pobočky v Prachaticích, Husinci a ve Zdíkově.

Mezi další větší podniky patřil závod Tesla Hloubětín, ve kterém se vyráběly měřicí přístroje. Podnik sídlil ve Vimperku. Dalším podnikem byl Mykoprodukta Vimperk, který navázal na výrobu Bohuslava Budínského vyrábějící čaje, ovocné kompoty, bylinné víno a další produkty.

Výraznou změnu v potenciálu průmyslové výroby přineslo otevření závodu Vzduchotechnika Milevsko na výrobu vzduchotechnického zařízení. Původně se podnik měl zaměřit na výrobu mostních jeřábů v rámci ČKD Praha. Nakonec byl závod zařazen pod správu podniku Vzduchotechnika Milevsko. Vyráběly se zde ventilátory různých velikostí a výkonů. Podnik se nacházel v Prachaticích a v osmdesátých letech zaměstnával okolo 700 osob.

Mezi další významné podniky v okrese Prachatice patřil závod Jitona Soběslav, který vznikl ze znárodněné Jungbauerovi továrny. Jungbauerova továrna se po znárodnění stala součástí sdružení Český nábytek a v roce 1951 vznikl Jitona Soběslav n.p. Od počátku se závod zabýval výrobou nábytku do kuchyní, později i na zakázku. V roce 1963 byla výroba rozšířena nábytek do ložnic a obývacích pokojů. V osmdesátých letech byla jedna třetina výroby určena k vývozu do zemí SSSR (Historie a současnost podnikání 2003). V Prachaticích se nacházely ještě další významné podniky Strojní a traktorová stanice, Agrostav – společný zemědělský podnik, který se zabýval výstavbou zemědělských staveb a Jihočeské mlékárny České Budějovice.

Tabulka č. 5 znázorňuje procentuální zastoupení pracujících osob v průmyslu Jihočeského kraje v letech 1961, 1970 a 1980. Přestože se v okrese Prachatice nacházelo množství prosperujících podniků a počet osob zaměstnaných v průmyslu rostl, byl podíl pracujících obyvatelstva ve zmiňovaných letech v průmyslu z celého Jihočeského kraje stále nejnižší. Mareš (1980) uvádí, že ve Vimperku v roce 1970 v průmyslu pracovalo 1 618 osob z celkového počtu 7 480 obyvatel tohoto města, což bylo 21,6 %. Naopak nejvyšší podíl zaměstnaných osob v průmyslu byl v okrese Strakonice. Vysoká zaměstnanost v tomto odvětví byla dána množstvím průmyslových podniků, např. Fezko Strakonice, Česká zbrojovka Strakonice, Tesla Blatná. Jen v České zbrojovce v roce 1989 pracovalo téměř 5900 zaměstnanců.

Tab. 5 Počet zaměstnaných osob v průmyslu v okresech Jihočeského kraje v letech 1961-1980 (v %)

Okres	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zaměstnané v průmyslu		
	1961	1970	1980
<i>Prachatice</i>	<i>19,0</i>	<i>27,7</i>	<i>31,4</i>
České Budějovice	27,4	33,4	33,3
Český Krumlov	27,0	30,2	33,6
Jindřichův Hradec	24,5	33,9	36,1
Pelhřimov	28,2	35,7	37,5
Písek	24,6	34,0	35,8
Strakonice	29,9	38,5	40,8
Tábor	25,8	34,6	35,7

Zdroj: Historie sčítání, SLDB (2013)

V národním hospodářství v roce 1989 pracovalo 23 316 osob. V sekundárním sektoru v okrese Prachatice bylo zaměstnáno 8 798 osob, z toho 7 244 lidí pracovalo v průmyslu, tj. 82 % ze všech pracujících v sekundárním sektoru. Z jednotlivých průmyslových odvětví nejvíce osob pracovalo v dřevozpracujícím průmyslu (2 039 osob). Nejvyšší hodnotu specializace v okrese měl právě dřevozpracující průmysl, jeho hodnota byla 7,61. V textilním, oděvním a kožedělném průmyslu pracovalo 1 297 osob, tj. 17,9 % ze všech pracujících v průmyslu. Index specializace tohoto odvětví byl 1,34. Dalšími významnými odvětvími byl papírenský a polygrafický průmysl, ve kterém pracovalo 341 osob (tj. 4,7 %) a index specializace byl 1,64. Také strojírenský průmysl patřil v roce 1989 k významným odvětvím v okrese Prachatice. Pracovalo v něm 1 456 osob ze všech zaměstnaných v průmyslu (tj. 20 %) a index specializace byl 3,51. V tabulce č. 6 můžeme sledovat počet zaměstnaných osob a index specializace průmyslových odvětví v okrese Prachatice v roce 1989.

Tab. 6 Počet zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v okrese Prachatice v roce 1989

Odvětví	Počet pracujících		Index specializace
	abs.	%	
Paliv a energetiky	94	1,3	0,10
Hutnický a kovozpracující	343	4,7	0,38
Strojírenský	1 456	20,1	3,51
Elektrotechnický	620	8,6	0,31
Dřevozpracující	2 039	28,2	7,61
Chemický	18	0,3	0,04
Sklářský	444	6,1	0,99
Textilní, oděvní, kožedělný	1 297	17,9	1,34
Potravinářský	503	6,9	0,99
Papírenský a polygrafický	341	4,7	1,64
Ostatní zpracovatelský	89	1,2	0,44
Celkem	7 244	100	-

Zdroj: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990

Rok 1989 byl posledním rokem, kdy československé hospodářství bylo centrálně řízeno. V tabulce č. 7 můžeme vidět deset největších podniků okresu v roce 1989. Největším zaměstnávajícím odvětvím byl dřevozpracující průmysl. Závody Jitona Soběslav a Jihočeské dřevařské závody České Budějovice dohromady zaměstnávaly 1 430 zaměstnanců, což bylo 18,6 % z celkového počtu zaměstnaných v průmyslu

v okrese Prachatice. Nejvíce zaměstnanců měl textilní závod na výrobu konfekce Šumavan Vimperk, který měl menší pobočky v Prachaticích, Husinci a ve Zdíkově (Novotná 2001). Druhým největším podnikem byla Jitona Soběslav vyrábějící nábytek, která zaměstnávala 824 osob.

Tab. 7 Deset největších zaměstnavatelů v okrese Prachatice v roce 1989

Pořadí	Název průmyslového subjektu	Počet zaměstnanců	Odvětví průmyslu
1.	Šumavan Vimperk	1160	Textilní
2.	Jitona Soběslav	824	Dřevozpracující
3.	Vzduchotechnika Milevsko	758	Strojírenský
4.	Jihočeské dřevařské závody ČB	614	Dřevozpracující
5.	Tesla Hloubětín	282	Elektrotechnický
6.	Dřevostroj Čkyně	279	Strojírenský
7.	ZPA Košíře Praha	264	Strojírenský
8.	Český Křišťál Chlum U Třeboně	248	Sklářský
9.	Rudné doly Příbram	138	Těžební
10.	Bohemia Poděbrady	102	Sklářský

Zdroj: Provozovny ústředně řízeného průmyslu ČR za rok 1989, ČSÚ (1990)

V tabulce č. 8 je uveden přehled všech průmyslových subjektů v okrese Prachatice v roce 1989. Podniky jsou rozděleny do kategorií podle počtu zaměstnanců s uvedeným odvětvím. U každé firmy a její pobočky je uvedeno místo sídla. Největším zaměstnavatelem, který měl v okrese Prachatice jen jednu pobočku, byla firma Vzduchotechnika Milevsko sídlící v Prachaticích. Ovšem po součtu všech poboček závodu Šumavan Vimperk, který jich měl v okrese celkem pět i s ředitelstvím, vyjde Šumavan jako podnik s nejvyšším počtem zaměstnaných osob. Též závod Jitona Soběslav zaměstnával v té době na 800 lidí a v okrese měl čtyři pobočky. Pobočky Jitony Soběslav se nacházely ve Vimperku, v Prachaticích, ve Volarech a v Bohumilicích. Čtvrtým největším zaměstnavatelem v okrese Prachatice, který zaměstnával více než 600 osob, byly Jihočeské dřevařské závody České Budějovice. Pobočky dřevařského závodu se nacházely ve Vimperku, ve Volarech, ve Strážném, ve Lhenicích a v Nové Peci.

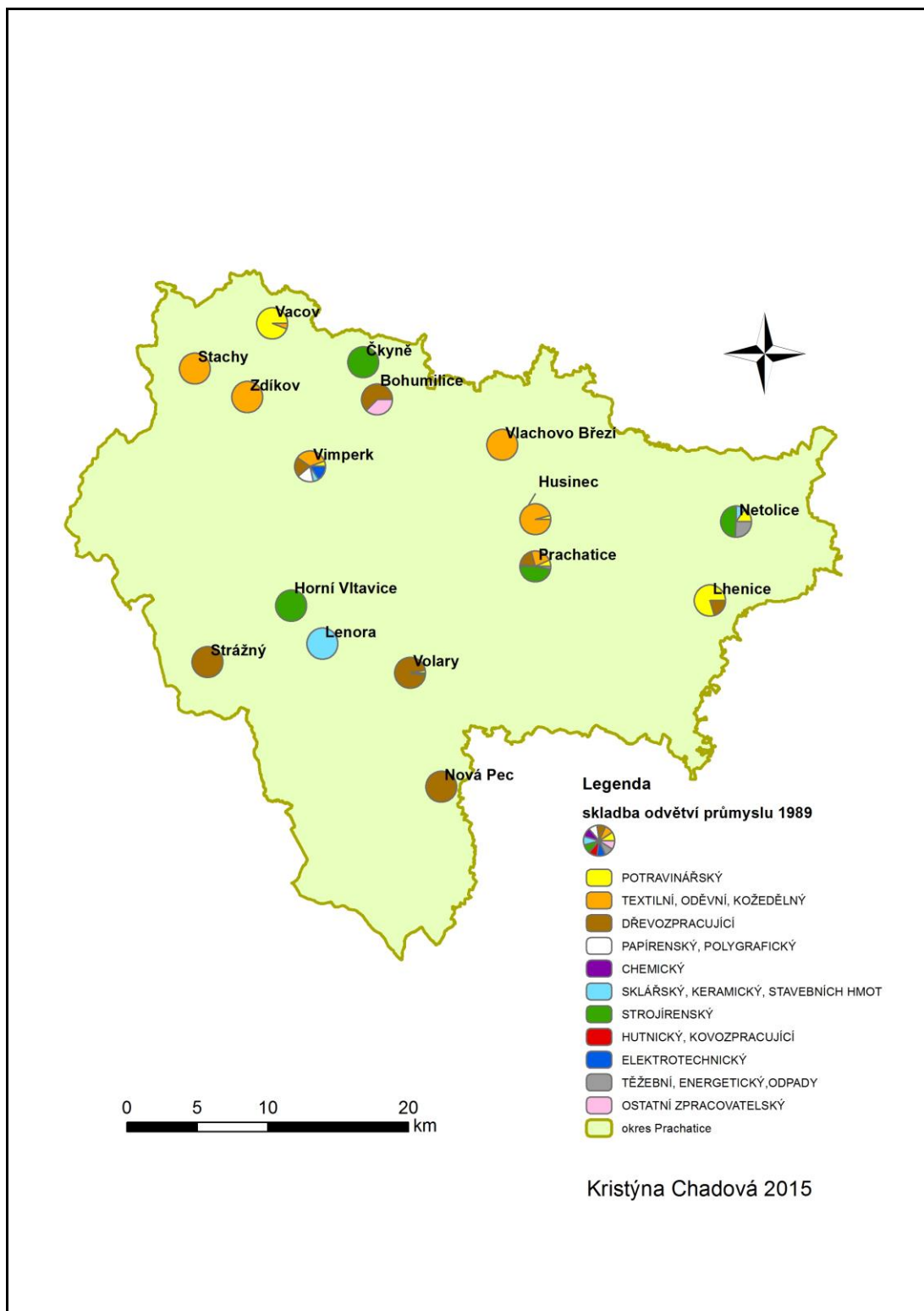
Tab. 8 Průmyslové subjekty v okrese Prachatice dle jejich velikosti v roce 1989

Počet zaměstnanců	Název, místo pobočky	Odvětví
0 – 19	JČ Pekárny ČB, Cukrárna Volary	Potravinářský
	Fezko Strakonice, Vacov	Textilní
	JČ Pekárny ČB, Cukrárna Husinec	Potravinářský
	JČ Pekárny ČB, Cukrárna Prachatice	Potravinářský
	Fezko Strakonice, Vl. Březí	Textilní
	JČ Pivovar ČB, Prachatice	Potravinářský
	JČ Pekárny ČB, Pekárna Prachatice	Potravinářský
	JČ Pekárny ČB, Cukrárna Vimperk	Potravinářský
	CZM Strakonice, Horní Vltavice	Strojírenský
	JČ Dřevařský záv. ČB, Strážný	Dřevozpracující
	Fezko Strakonice, Stachy	Textilní
	ČSAO ČB, Volary	Strojírenský
	JČ Cihelny ČB, Panelárna Netolice	Stavebních hmot
	JČ Pekárny ČB, Pekárna Volary	Potravinářský
20 – 49	JČ Tiskárny ČB, Prachatice	Polygrafický
	JČ Pekárny ČB, SP Pekár. Netolice	Potravinářský
	JČ Pekárny ČB, SP Správa Netolice	Potravinářský
	JČ Dřevařský záv. ČB, Lhenice	Dřevozpracující
	JČ Dřevařský záv. ČB, Vimperk	Dřevozpracující
	JČ Cihelny ČB, Cihelna Netolice	Stavebních hmot
	JČ Pekárny ČB, SP Pekár. Vacov	Potravinářský
	JČ Dřevařský záv. ČB, Nová Pec	Dřevozpracující
	JČ Mlýny NP Březí, Netolice	Potravinářský
	ZČ Kam. a štěř. Blatná, Štěrkov. Prachat.	Těžební
50 – 99	Jitona Soběslav, Volary	Dřevozpracující
	Šumavan Vimperk, Zdíkov	Textilní
	Koh-i-noor Hardtmuth, Bohumilice	Zpracovatelský
	JHČ Mlékárny ČB, Prachatice	Potravinářský
	JČ Prům. Masny, Vimperk	Potravinářský
JČ Fruta, Lhenice	Potravinářský	
100 – 249	Bohemia Poděbrady, Vimperk	Sklářský
	Šumavan Vimperk, Husinec	Textilní
	Jitona Soběslav, Bohumilice	Dřevozpracující
	Rudné doly Příbram, Netolice	Těžební
Český Křišťál Chlum u Tř., Lenora	Sklářský	
250 – 499	ZPA Košíře Praha, Netolice	strojírenský
	Dřevostroj Čkyně, Čkyně	Strojírenský
	Tesla Hloubětín, Vimperk	Elektrotechnický
	Šumavan Vimperk, Provoz Vimperk	Textilní
	Jitona Sověslav, Prachatice	Dřevozpracující
	Stráž Plzeň, Vimperk	Polygrafický
	Šumavan Vimperk, Ředitelství Vimperk	Textilní
	Jitona Soběslav, Vimperk	Dřevozpracující
Šumavan Vimperk, Prachatice	Textilní	
500 a více	JČ Dřevařský závod ČB, Volary	Dřevozpracující
	Vzduchotechnika Milevsko, Prachatice	Strojírenský

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Provozovny ústředně řízeného průmyslu ČR za rok 1989, ČSÚ (1990)

Obrázek č. 2 navazuje na tabulku č. 8, která uvádí všechny průmyslové subjekty v okrese Prachatice s počtem zaměstnanců jednotlivých podniků, i místa poboček. Na základě těchto dat byla vytvořena mapa zobrazující rozmístění odvětvové struktury v okrese Prachatice v roce 1989. Na obrázku můžeme vidět, že v tomto roce byl v okrese nejvíce zastoupen dřevozpracující a textilní průmysl. Dřevozpracující průmysl je znázorněn hnědou barvou a je zastoupen v sedmi obcích celého okresu Prachatice. Mezi tyto obce patří Bohumilice, Vimperk, Volary, Strážný, Nová Pec, Prachatice a Lhenice. Průmysl textilní je zobrazen oranžovou barvou a též se vyskytuje v sedmi obcích zmiňovaného okresu. Město Vimperk bylo v roce 1989 centrem průmyslu, proto se zde kromě textilního a dřevozpracujícího průmyslu vyskytoval také průmysl sklářský, papírenský, potravinářský a elektrotechnický. V Prachaticích působil podnik Vzduchotechnika Milevsko, který patřil ke strojírenskému odvětví a zaměstnával přes 750 osob. Dále se zde vyskytoval průmysl potravinářský, textilní, polygrafický a dřevozpracující. V Netolicích působil podnik ZPA Košíře Praha, který zaměstnával 264 osob a zabýval se strojírenskou výrobou. Dále se zde vyskytoval průmysl potravinářský, sklářský a těžební. Ve Lhenicích působil podnik Jihočeská Fruta, České Budějovice, ve kterém pracovalo 99 osob.

Obr. 2 Rozmístění průmyslové výroby v okrese Prachatice podle počtu zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v roce 1989

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Provozovny ústředně řízeného průmyslu ČR za rok 1989, ČSÚ (1990); ArcČR 500

7 Průmyslová výroba po roce 1989

Česká republika po roce 1989 prošla složitým transformačním procesem. Přejít od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice s sebou přinesl změny ve fungování ekonomických, právních a politických složek v celé zemi. V této kapitole je uvedena stručná charakteristika transformace a změny v průmyslové výrobě v okrese Prachatice po roce 1989.

7.1 Proces transformace

Do roku 1989 byla česká ekonomika centrálně řízená státem, což znamenalo, že podniky byly zestátněny a nemohly samostatně rozhodovat o výrobě či jejím objemu, musely se tak řídit podle celostátních hospodářských plánů. V té době v Československu neexistovalo soukromé podnikání, které bylo dokonce zakázáno zákonem. Neefektivnost této ekonomiky se projevila v rozdělování ekonomických zdrojů – práce, kapitálu a přírodních zdrojů (Kosmatová 2011). Zahraniční obchod byl směřován především na východ, zejména na Sovětský svaz. Chybějící konkurence na tomto trhu způsobila produkci nedostatečně kvalitního zboží. Plná zaměstnanost měla poukazovat na dokonalost a nadřazenost socialistického systému nad fungováním tržní ekonomiky (Kosmatová 2011).

Po roce 1989 došlo v České republice k již zmiňované transformaci. Dle Žídka (2006) je transformace dlouhodobý a rozsáhlý proces, při kterém dochází ke změně fungování všech složek celého systému. Tento proces se dotýká ekonomických politických a právních složek, a také bývá doprovázen reformami, např. daňovou reformou či privatizací velkých podniků atd. Židek (2006) také uvádí, že pro transformující se ekonomiky jsou důležité výchozí podmínky, které rozděluje do dvou skupin. První skupina zahrnuje výhody (např. nízká nezaměstnanost, poloha). Druhou skupinou jsou nevýhody (např. vývoz zboží orientován do států RVHP, uzavřenost trhu), které ztěžovaly proces transformace.

Výhodou České republiky (tehdejšího Československa) v transformaci ekonomiky byla její geografická poloha. Poloha nejzápadnější země ze všech transformujících se ekonomik střední a východní Evropy dávala předpoklad k navázání kontaktu s tržními

ekonomikami západních zemí, které měly pomoci usnadnit přechod k tržnímu hospodářství.

Již zmiňovaná chybějící konkurence na našem trhu zapříčinila, že mnoho českých podniků se po roce 1989 setkala s konkurencí zahraničních firem, což vedlo ke stagnaci, či úplnému zániku některých neprosperujících podniků (Kosmatová 2011). Stagnace a zánik některých podniků mělo za následek, že se po mnoha letech objevila otevřená nezaměstnanost. Během probíhající transformace se začalo rozvíjet soukromé podnikání, které bylo do té doby zakázané. Do České republiky začaly proudit přímé zahraniční investice (PZI), které se většinou lokalizovaly na zelené louce (Kotýnková 2008).

Největší zaměstnanost během socialistické éry byla v primárním a sekundárním sektoru. Zásadní změny ve struktuře zaměstnanosti se odehrávaly po ukončení socialistické vlády. Snížení zemědělské a průmyslové výroby mělo za následek vzestup terciárního sektoru, tedy služeb, které byly v minulosti potlačeny (Spěváček a kol. 2002). Kuchař (2007) uvádí, že během krátkého období došlo k poklesu počtu pracujících v zemědělství zhruba o 300 tisíc a zároveň k nárůstu počtu zaměstnaných ve službách (nárůst cca o 200 tisíc). Poprvé měl sektor služeb největší podíl zaměstnaných v roce 1992 (Kuchař 2007).

V letech 1991 – 1993 zaznamenala průmyslová výroba pokles zaměstnanosti o 31,7 %, který byl způsoben deindustrializací (Spěváček a kol. 2002). Do roku 1995 zaměstnanost v průmyslu rostla, následně se tempo zpomalilo a došlo k menšímu poklesu. V roce 2000 byl podíl na celkové zaměstnanosti 30,2 %, což dokazuje již zmiňovaný pokles. Mezi lety 2000 – 2009 měla průmyslová výroba spíše kolísavou tendenci. Na konci roku 2009 byl podíl zaměstnanosti v průmyslu o 1,7 % nižší oproti roku 2000 (MPSV 2013). V roce 2008 zasáhla finanční trhy globální ekonomická krize, která se v České republice projevila na konci roku 2008 a zasáhla i českou ekonomiku, zejména průmysl. Detailněji se dopady ekonomické krize zabývám v kapitole 8.4.

7.2 Změna odvětvové a prostorové struktury průmyslu v okrese

Prachatice

Česko-bavorské pohraničí se vyznačovalo nižší koncentrací průmyslu než například česko- polské či česko-slovenské pohraničí (Dokoupil, Wilam 1999). Dále J. Dokoupil a P. Wilam (1999) uvádí, že v letech 1996-1997 došlo k výrazným změnám především v česko-bavorském pohraničí, které začalo využívat nejen svého ekonomického a sociálního potenciálu, ale také své výhodné příhraniční polohy s Německem. Po otevření hranic došlo ještě k zdůraznění významu příhraniční polohy, což se projevilo na růstu počtu zaměstnanců v průmyslu v příhraničních oblastech. Tento růst byl nejvíce zaznamenán v okresech Tachov a Domažlice. Okres Prachatice v roce 1997 patřil do skupiny, která měla počet zaměstnaných osob mezi 3 000 – 10 000 pracovníky, což byla zároveň nejmenší a poslední skupina podle počtu pracovníků v příhraničních okresech (Dokoupil, Wilam 1999).

Během transformačního procesu nedošlo jen ke změně v celkové zaměstnanosti v průmyslu, ale také ke změně jednotlivých odvětvích v tomto sektoru, která jsou zachycena v tabulce č. 9 a č. 10. Změnou v počtu zaměstnanců prošla všechna odvětví okresu Prachatice. Výrazné snížení počtu zaměstnanců zaznamenal dřevozpracující, strojírenský a textilní průmysl. V dřevozpracujícím průmyslu došlo k poklesu zaměstnaných o 80,9 % (o 1 649 zaměstnanců) a v textilním průmyslu byl pokles dokonce o 88,2 % (tedy o 1 160 zaměstnanců). Naopak nárůst o 16 % oproti roku 1989 zaznamenal průmysl elektrotechnický. Nárůst počtu pracujících v elektrotechnickém průmyslu v okrese Prachatice je dán vybudováním firmy Rohde a Schwarz s.r.o. ve Vimperku, která se specializuje na výrobu elektronických a měřicích přístrojů a je největším zaměstnavatelem v okrese.

V tabulce č. 9 je zaznamenán počet pracujících osob v jednotlivých odvětvích průmyslu a také index specializace průmyslových odvětvích v okrese Prachatice v roce 1989. Nejvyšší hodnotu specializace měl v okrese Prachatice dřevozpracující průmysl. Hodnota tohoto indexu byla 7,61 a pracovalo zde přes 28 % osob (tj. 2 039). Také strojírenský průmysl v té době měl vysokou hodnotu specializace 3,51 a pracovalo zde 1 456 osob (tj. 20,1 %). Papírenský a polygrafický průmysl

zaměstnával téměř 5 % osob ze všech pracujících v průmyslu v okrese Prachatice. Index specializace tohoto odvětví byl 1,64. V textilním průmyslu v roce 1989 bylo zaměstnáno 1 297 osob (tj. 17,9 %) a index specializace byl 1,34. Sklářský a potravinářský průmysl měl v roce 1989 shodnou hodnotu indexu specializace, která byla 0,99. Ve sklářském průmyslu v té době pracovalo 444 osob (tj. 6,1 %) a v potravinářském průmyslu bylo zaměstnáno 503 osob ze všech zaměstnaných v průmyslu v okrese Prachatice.

Tab. 9 Počet zaměstnanců pracujících v jednotlivých odvětvích v okrese Prachatice a České republice v roce 1989

Odvětví	Počet pracujících v průmyslu v okrese Prachatice		Česká republika		Index specializace
	1989 (abs.)	1989 (%)	1989 (abs.)	1989 (%)	1989
Paliv a energetiky	94	1,30	262 448	12,64	0,10
Hutnický a kovo zpracující	343	4,73	259 055	12,47	0,38
Strojírenský	1 456	20,10	118 971	5,73	3,51
Elektrotechnický	620	8,56	571 719	27,53	0,31
Dřevozpracující	2 039	28,15	76 837	3,70	7,61
Chemický	18	0,25	118 972	5,73	0,04
Sklářský	444	6,13	128 023	6,16	0,99
Textilní, oděvní, kožedělný	1 297	17,90	278 095	13,39	1,34
Potravinářský	503	6,94	144 959	6,98	0,99
Papírenský a polygrafický	341	4,71	59 496	2,86	1,64
Ostatní zpracovatelský	89	1,23	58 464	2,81	0,44
Celkem	7 244	100,00	2 077 039	100	-

Zdroj: Provozovny ústředně řízeného průmyslu ČR za rok 1989, ČSÚ (1990);

V tabulce č. 10 můžeme vidět počet zaměstnaných osob v průmyslu v okrese Prachatice v roce 2011 a index specializace jednotlivých odvětví. V roce 2011 měl nejvyšší specializaci papírenský a polygrafický průmysl 2,70 a bylo zde zaměstnáno necelých 9 % osob ze všech pracujících v průmyslu v okrese Prachatice. Také dřevozpracující průmysl měl index specializace vysoký. Jeho hodnota byla 2,00 a pracovalo v něm 10 % osob ze všech zaměstnaných osob v průmyslové výrobě v okrese. Nicméně oproti roku 1989, kdy byl index specializace v dřevozpracujícím průmyslu 7,61, v roce 2011 výrazně klesl. V roce 1989 v chemickém průmyslu pracovalo pouze 18 osob a index specializace byl velice nízký 0,04. V roce 2011

v chemickém odvětví pracovalo 713 osob, což byl výrazný nárůst a index specializace byl 1,77. Pokles zaznamenal také strojírenský průmysl, ve kterém v roce 1989 pracovalo 1 456 osob (index specializace byl 3,51). V roce 2011 v tomto odvětví pracovalo jen 708 osob a index specializace byl 0,62. Pokles pracujících v tomto odvětví byl více jak o 48 %. Výrazný nárůst, jak v počtu zaměstnaných, tak i v indexu specializace zaznamenal elektrotechnický průmysl. V roce 1989 v něm pracovalo 620 osob a index specializace byl 0,31. V roce 2011 v elektrotechnickém průmyslu pracovalo o 116 osob více a index specializace byl 1,60.

Tab. 10 Počet zaměstnanců pracujících v jednotlivých odvětvích v okrese Prachatice a České republice v roce 2011

Odvětví	Počet pracujících v průmyslu v okrese Prachatice		Česká republika		Index specializace
	2011 (abs.)	2011 (%)	2011 (abs.)	2011 (%)	2011
Paliv a energetiky	88	2,25	109 613	9,20	0,23
Hutnický a kovozpracující	167	4,27	178 550	14,98	0,27
Strojírenský	708	18,1	326 820	27,42	0,62
Elektrotechnický	736	18,8	131 605	11,04	1,60
Dřevozpracující	390	9,97	55 986	4,70	2,00
Chemický	713	18,23	115 604	9,70	1,77
Sklářský	25	0,64	52 703	4,42	0,14
Textilní, oděvní, kožedělný	137	3,50	48 124	4,04	0,82
Potravinářský	411	10,51	104 654	8,78	1,13
Papírenský a polygrafický	344	8,79	36 566	3,07	2,70
Ostatní zpracovatelský	193	4,93	31 475	2,64	1,76
Celkem	3 912	100	1 191 700	100	-

Zdroj: Vlastní zpracování dat z RES, ČSÚ (2013); Databáze HBI ČR (2013); Obchodní rejstřík (2013); účetní uzávěrky podniků; Průmysl a energetika, ČSÚ (2013d); Panorama českého průmyslu ČR 2011 (2013)

V tabulce č. 11 můžeme vidět, že největším zaměstnavatelem v roce 2011 byla německá společnost Rohde a Schwarz s.r.o. sídlící ve Vimperku s 532 zaměstnanci (k 31. 12. 2011). Druhou firmou co do počtu zaměstnanců byl již mezinárodní podnik Seaquist Closuers Löffler s.r.o. s 282 zaměstnanci. V této firmě se vyrábějí umělohmotné a plastové uzávěry. Třetí firmou byla německá společnost InTiCa Systems s.r.o. Firma se specializuje na vývoj a výrobu elektronických produktů využívaných v oblasti automobilové technologie, průmyslové a telekomunikační

techniky. Mezi prvními deseti zaměstnavateli v okrese se také nachází potravinářský subjekt, společnost Vimperská masna, a.s. zabývající se porážkou zvířat. Dalšími významnými zaměstnavateli jsou česká společnost KLIMA a.s. specializující se na výrobu vzduchotechnického zařízení a svařovaných konstrukcí pro průmyslové účely, německá společnost KMP Bürotechnik, s.r.o. vyrábějící tonery a náplně do tiskáren, německý výrobce plastových rour UNIWELL CZ s.r.o., česká firma DŘEVO-PALETY-VLK s.r.o. specializující se na výrobu dřevěných palet a OV Media s.r.o. zabývající se tiskařskou výrobou.

Tab. 11 Deset největších zaměstnavatelů v okrese Prachatice v roce 2011

Pořadí	Název průmyslového subjektu	Počet zaměstnanců	Odvětví
1.	Rohde a Schwarz s.r.o.	532	Elektrotechnický
2.	Sequist Closures Löffler s.r.o.	282	Chemický
3.	InTiCa Systems s.r.o.	270	Elektrotechnický
4.	KLIMA a.s.	173	Strojírenský
5.	KMP Bürotechnik, s.r.o.	164	Polygrafický
6.	STTEN s.r.o.	134	Chemický
7.	Vimperská masna, a.s.	126	Potravinářský
8.	UNIWELL CZ s.r.o.	124	Chemický
9.	DŘEVO - PALETY - VLK s. r. o.	115	Dřevozpracující
10.	OV Media s.r.o.	103	Polygrafický

Zdroj: Vlastní zpracování dat z RES, ČSÚ (2013); Databáze, HBI (2013); Obchodní rejstřík (2013); účetní uzávěrky podniků

V tabulce č. 12 je přehled všech průmyslových podniků v okrese Prachatice v roce 2011. Podniky jsou rozděleny do kategorií podle počtu zaměstnanců s uvedeným odvětvím. Celkový počet firem v tomto roce činil 127. Nejvíce podniků spadá do kategorie 0-19 zaměstnanců, kam patří 82 firem různých průmyslových odvětví. Například firmy zabývající se potravinářskou, textilní, chemickou, kovožpracující, dřevozpracující či polygrafickou výrobou. V okrese se také nachází poměrně velké množství středně velkých firem spadajících do kategorie 20-49 zaměstnanců a 50-99 zaměstnanců. Počet firem nad 100 zaměstnanců je výrazně nižší oproti zmiňovaným kategoriím, patří sem pouze 11 firem z celého okresu. Největším zaměstnavatelem a také jedinou firmou okresu patřící do kategorie 500 a více zaměstnanců byla firma ROHDE & SCHWARZ závod Vimperk, s.r.o.

Tab. 12 Průmyslové subjekty v okrese Prachatice dle jejich velikosti v roce 2011

Počet zaměstnanců	Název, místo pobočky	Odvětví
0 - 19	PALESTRA s.r.o.	odpady
	Pavel Zdeněk - řeznictví a uzenářství, s. r. o.	potravinářský
	Masná výroba a uzenářství Bohunice s.r.o.	potravinářský
	Provider, s.r.o.	potravinářský
	ZWERNASE s.r.o.	chemický
	SMC metal s.r.o.	kovozpracující
	Carport - Systeme s.r.o.	kovozpracující
	L - Technic s.r.o.	strojírenský
	DŘEVOSTYL PLUS, s.r.o.	zpracovatelský
	V.E.N., spol. s r.o.	energetický
	HUTES s.r.o.	energetický
	TEHOS VB spol. s r.o.	energetický
	VANESA MV s.r.o.	potravinářský
	Hanzl Pekařství společnost s ručením omezeným	potravinářský
	LEIKA s.r.o.	textilní
	FOX TRADING s.r.o. Volary	textilní
	VAVI s.r.o.	textilní
	Dřevo a obchod s.r.o.	dřevozpracující
	Vlček Jiří s.r.o.	dřevozpracující
	ISK - INTERIER TEAM SERVIS s.r.o.	dřevozpracující
	LUDYHA spol. s r.o.	dřevozpracující
	Jihosepar a.s.	dřevozpracující
	Refeka CZ s.r.o.	papírenský
	Studio DUHA spol. s r.o.	polygrafický
	TISKÁRNA STRAKONICE spol. s r.o.	polygrafický
	Mi-Ja Javorník s.r.o.	polygrafický
	BLUE WHITE ENTERPRISES s.r.o.	polygrafický
	KAMENOSOCHAŘSTVÍ VÁŇA & SYN, Prachatice s.r.o.	zpracovatelský
	REMI ITAL GRANIT s.r.o.	zpracovatelský
	KOVOVÝROBA HAD s.r.o.	kovozpracující
	Elektroservis Dvořák, s.r.o.	elektrotechnický
	Industry Service, s.r.o.	elektrotechnický
	VÁCLAV PRAVDA s.r.o.	elektrotechnický
	Industry Technik, s.r.o.	strojírenský
	OSDON montáže s.r.o.	strojírenský
	Autoelektrika s.r.o., Prachatice	elektrotechnický
	VOK Trade s.r.o.	zpracovatelský
	"STOMLAB" spol. s r.o.	zpracovatelský
	Fritz Schmidt, s.r.o.	strojírenský
	RJ technics s.r.o.	strojírenský
	REMAS CZ s.r.o.	strojírenský
	Woodprofi NK&JR s.r.o.	strojírenský
	KOROWATT s.r.o.	energetický
TELTO JT, s.r.o.	energetický	
František Hejtmánek s.r.o.	odpady	
Kovo Šumava s.r.o.	kovozpracující	
Karel Dejmek - zámečnictví, s.r.o.	kovozpracující	

	DOSI s.r.o. Čkyně	energetický
	ALAN Velkoobchod s masem a výroba s.r.o.	potravinářský
	JP Styl, textilní výroba, s.r.o.	textilní
	WINAR, spol. s r. o.	kožedělný
	MAXIM house, s.r.o.	dřevozpracující
	LUNA PT s.r.o.	dřevozpracující
	SLS - KOVOTECHNIKA s.r.o.	kovozpracující
	BT STEEL s.r.o.	kovozpracující
	Technické služby města Netolice, spol. s r.o.	odpady
	KLIMA CZ a.s.	strojírenský
	ONYX wood spol. s r.o.	zpracovatelský
	FILIPSPORT, spol. s r. o.	zpracovatelský
	Energetické služby města Volary s.r.o.	energetický
	Městys servis Strážný, s.r.o.	energetický
	Technické služby obce Čkyně s.r.o.	odpady
	Pila a dřevovýroba s.r.o.	dřevozpracující
	Palety Hoštice, s.r.o.	dřevozpracující
	LIGNOSYSTEM, spol. s r.o.	dřevozpracující
	Dřevoprofil spol. s r.o.	dřevozpracující
	LUNA PROGRESS s.r.o.	dřevozpracující
	Pila Hracholusky s.r.o.	dřevozpracující
	Papusprint spol. s r.o.	papírenský
	S-TISK Vimperk s.r.o.	polygrafický
	Semikolon Bookbinders s.r.o.	polygrafický
	ESC - Art s.r.o.	chemický
	Crystalaktiv Bohemia s.r.o.	sklářský
	SMV, s.r.o., stavební obchodní společnost	stavebních hmot
	AGROMECHANIKA v.o.s.	kovozpracující
	FIEDLER ZDENĚK spol. s r.o.	kovozpracující
	CNC POWER TOOLS s.r.o.	strojírenský
	TVI - CZ s.r.o.	elektrotechnický
	TES - Elektro s.r.o.	elektrotechnický
	NEUK s.r.o.	zpracovatelský
	MIVA VACOV, s.r.o.	dřevozpracující
Technické služby obce Nová Pec s.r.o.	odpady	
20 - 49	eso market PRAMENKA spol. s r.o.	potravinářský
	ELKOTEX, s.r.o.	textilní
	Sesazovna dých s.r.o.	dřevozpracující
	MS KART s.r.o.	strojírenský
	STERA BOHEMIA s.r.o.	zpracovatelský
	Městské služby Vimperk, s.r.o.	odpady
	Tepelné hospodářství Prachatice s.r.o.	energetický
	Zemědělské zásobování a výkup Prachatice, a.s.	potravinářský
	COPI - J a.s.	textilní
	WANNER s.r.o.	textilní
	MOLDA s r.o.	dřevozpracující
	Akcent tiskárna Vimperk, s.r.o.	polygrafický
	"SAK spol. s r.o."	kovozpracující
	PROSTOR-design, s.r.o.	kovozpracující
	HATZ CZ s.r.o.	strojírenský

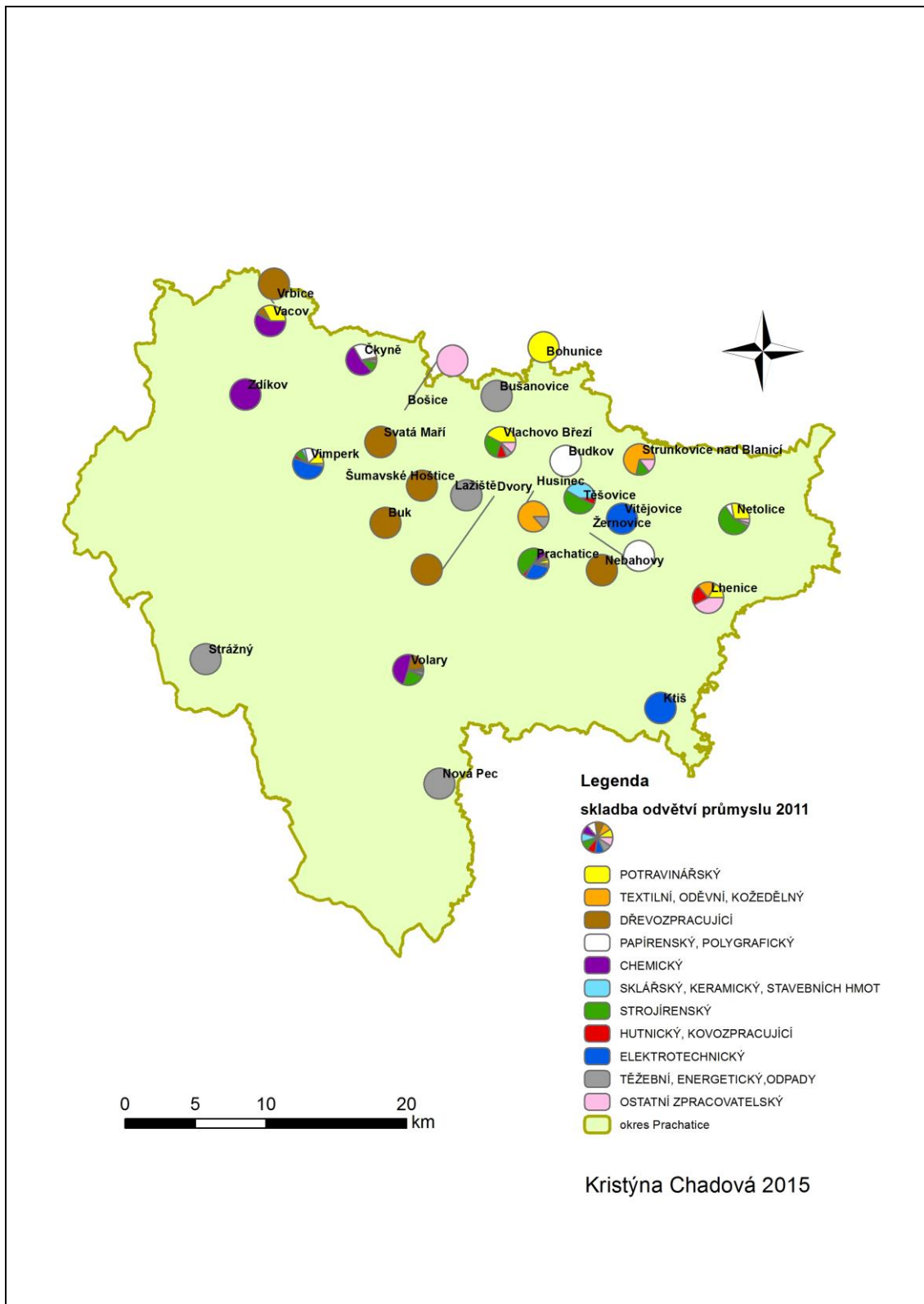
	"ARET B.W." s.r.o.	elektrotechnický
	Kienesberger STS s.r.o.	strojírenský
	M-TECHNIKA s.r.o.	strojírenský
	ESPI Wiring s.r.o.	elektrotechnický
	TCF Vzduchotechnika s.r.o.	strojírenský
	Technické služby Prachatice, s.r.o.	odpady
50 - 99	Kuliš a Jerie spol. s r.o.	potravinářský
	NoVy Vacov, spol. s r.o.	potravinářský
	Vladimír Cais	potravinářský
	CHD - SPEKTRUM s.r.o.	chemický
	ELIM spol. s r.o.	chemický
	BETON - Těšovice, spol. s r.o.	stavebních hmot
	ESP I. s.r.o.	kovozpracující
	LARM a.s.	strojírenský
	STS Prachatice, a.s.	strojírenský
	INOS-SERVIS s.r.o.	strojírenský
	Dřevostroj Čkyně, a.s.	strojírenský
	Strojárna Vimperk spol. s r.o.	strojírenský
100 - 249	Vimperská masna, a.s.	potravinářský
	DŘEVO - PALETY - VLK s. r. o.	dřevozpracující
	exceet CZ s.r.o.	papírenský
	OV Media s.r.o.	polygrafický
	STTEN s.r.o.	chemický
	UNIWELL CZ s.r.o.	chemický
	REINFURT - ČR. k. s.	strojírenský
	KLIMA a.s.	strojírenský
KMP Bürotechnik, s.r.o.	polygrafický	
250 - 499	Seaquist Closures Löffler s.r.o.	chemický
	InTiCa Systems s.r.o.	elektrotechnický
500 a více	ROHDE & SCHWARZ závod Vimperk, s.r.o.	elektrotechnický

Zdroj: Vlastní zpracování dat z RES, ČSÚ (2013); Obchodní rejstřík (2013); účetní uzávěrky podniků

Po roce 1989 vlivem transformačního procesu došlo také ke změně prostorového rozložení průmyslových odvětví podle počtu zaměstnanců. V roce 1989 v okrese Prachatice bylo nejvíce osob zaměstnaných v textilním průmyslu, který byl koncentrován do Vimperka a okolí, kde sídlil největší textilní podnik okresu Šumavan Vimperk. Významný podíl na zaměstnanosti měl strojírenský průmysl, který byl v roce 1989 zastoupen v Prachaticích, kde působil závod Vzduchotechnika Milevsko. Dřevozpracující průmysl byl soustředěn do okolí Vimperka, kde působil podnik Jitona a ve Volarech Jihočeské dřevařské závody ČB, které měly pobočky také ve Strážném, ve Lhenicích či ve Vimperku.

V roce 2011 se situace v rozložení průmyslu příliš nelišila oproti roku 1989, což znázorňuje obrázek č. 3. Průmyslovou oblastí nadále zůstal Vimperk, kde je koncentrováno značné množství průmyslových subjektů. Nejvíce bylo zaměstnanců pracujících v závodech, které patřily do elektrotechnického a chemického průmyslu. Ve Vimperku sídlí největší firma co do počtu zaměstnaných osob Rohde a Schwarz s.r.o., dále zde sídlí Vimperská masna, a.s., OV Media s.r.o., Strojírna Vimperk spol. s.r.o. či Akcent tiskárna Vimperk, s.r.o. a další. V okolí města Vimperk nalezneme firmy DŘEVO - PALETY - VLK s. r. o. sídlící v obci Buk, UNIWELL CZ s.r.o. sídlící ve Zdíkově či dřevozpracující výrobu v obcích Svatá Máří a Šumavské Hoštice. Ve Vacově sídlí firmy STTEN s.r.o., NoVy Vacov, spol. s.r.o. či Mi-Ja Javorník s.r.o. a další. Ve Čkyni se nacházejí dvě významné firmy Seaquist Closures Löffler s.r.o. a KMP Bürotechnik, s.r.o., které patří mezi prvních pět největších zaměstnavatelů okresu Prachatice. Firma Seaquist Closures Löffler s.r.o. byla v roce 2011 druhým největším zaměstnavatelem a zabývá se výrobou umělohmotných uzávěrů využívaných například v kosmetice či v domácí chemii. Také v největším a zároveň okresním městě Prachatice byla skladba průmyslové výroby v roce 2011 velmi pestrá. Nachází se zde třetí největší firma InTiCa Systems s.r.o., která v uvedeném roce zaměstnává 270 osob a zabývá se výrobou elektronických komponentů. Dále firmy KLIMA a.s., REINFURT – ČR. k. s. či TCF Vzduchotechnika s.r.o. patří ke strojírenskému odvětví. Také se zde nachází kovožpracující průmysl, ke kterému patří například firma PROSTOR-design, s.r.o. či průmysl potravinářský s firmami eso market PRAMENKA spol. s.r.o. nebo VANESA MV s.r.o. V obci Vlachovo Březí je nejvýznamnějším podnikem pekařství Vladimír Cais zaměstnávající okolo 70 osob, dále pak firma HATZ CZ s.r.o. zabývající se montáží komponentů pro dieselové motory. V obci Netolice je největším podnikem společnost Kuliš a Jerie spol. s.r.o. zabývající se pekařskou a cukrářskou výrobou. Avšak při součtu všech podniků se strojírenskou výrobou je toto odvětví průmyslu nejvíce zastoupené. Patří sem například firma LARM a.s. nebo Kienesberger STS s.r.o.

Obr. 3 Rozmístění průmyslové výroby v okrese Prachatice podle počtu zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat RES, ČSÚ (2013) ; Obchodní rejstřík (2013); účetní uzávěrky podniků; ArcČR 500

7.3 Příliv zahraničních investic v okrese Prachatice

Příliv PZI do České republiky byl ovlivněn politickou situací. Hlavními důvody, proč se na našem území do roku 1989 neprojevil příliv přímých zahraničních investic, bylo znárodnování podniků a živnostníků, vytvoření centrálně plánované ekonomiky, orientace trhu na Sovětský svaz a zákaz soukromého podnikání. Ke změně došlo po roce 1989, kdy byly znovu otevřeny hranice a přílivu PZI relativně nic nebránilo. Pavlínek (2004) ve své práci uvádí, že úspěšného přechodu z centrálně plánované ekonomiky na tržní systém, může být dosaženo pomocí přímých zahraničních investic. Následně se ukázalo, že PZI byly důležité pro restrukturalizaci státních podniků a sloužily jako kapitál, který byl v té době velmi potřebný (Baštová 2011).

Na počátku 90. let byl jejich význam podceňován, i když se ukázalo, že postkomunistické země se bez zahraničního kapitálu neobejdou. Největším příjemcem PZI do roku 1995 bylo Maďarsko (Beránek 2006). Přestože byla v roce 1992 založena agentura CzechInvest jako organizace Ministerstva průmyslu a obchodu, jejímž úkolem bylo získávat zahraniční investice v oblasti výroby a strategických služeb, privatizační strategie preferovala české investice před zahraničními (Baštová 2011). V roce 1997 se však projeví problémy českého hospodářství (např. problémy v bankovním sektoru), které zapříčinily odliv kapitálu z ČR (Beránek 2006). V jejich důsledku v dubnu 1998 vstoupily v platnost investiční pobídky (např. pobídka daňové úlevy), které byly určeny novým právním subjektům na našem území, systém těchto investičních pobídek zapříčinil, že došlo k nárůstu objemu PZI (Baštová 2011).

Tab. 13 Stav přímých zahraničních investic v okresech Jihočeského kraje a České republiky na 1000 obyvatel v letech 1999-2010 (v mil. Kč)

Okresy, kraj	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Prachatice</i>	13	9	13	11	10	11	16	17	18	18	17	22
České Budějovice	81	101	119	129	112	139	240	246	277	315	317	330
Český Krumlov	29	57	69	43	45	58	67	53	75	82	76	81
Jindřichův Hradec	11	13	13	61	21	26	20	26	34	35	38	18
Písek	7	12	12	12	22	33	28	56	72	79	87	73
Strakonice	19	43	30	33	27	46	19	25	21	17	24	33
Tábor	37	40	49	33	41	40	34	36	48	48	43	52
Jihočeský kraj	38	50	56	61	53	66	95	96	112	125	130	132
ČR	61	80	96	114	114	125	146	162	194	209	220	229

Zdroj: Přímé zahraniční investice 1999-2010, (ČNB 2013)

V tabulce č. 13 je zaznamenán vývoj PZI v jednotlivých okresech Jihočeského kraje a České republiky na 1000 obyvatel mezi lety 1999-2010. Z dat je patrné, že největší příliv PZI na 1000 obyvatel proudil do okresu České Budějovice. Okres Prachatice patří mezi nejmenší příjemce PZI na 1000 obyvatel v celém kraji. V roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, došlo ke zvýšení PZI, což se zejména projevilo v okrese České Budějovice. Naopak u okresů Jindřichův Hradec, Tábor, Písek a Strakonice byl zaznamenán v roce 2005 pokles přímých zahraničních investic. V okrese Prachatice můžeme vidět, že vliv PZI po vstupu do EU rostl. V roce 2010 byl tento nárůst o 11 mil. Kč na 1000 obyvatel oproti roku 2004.

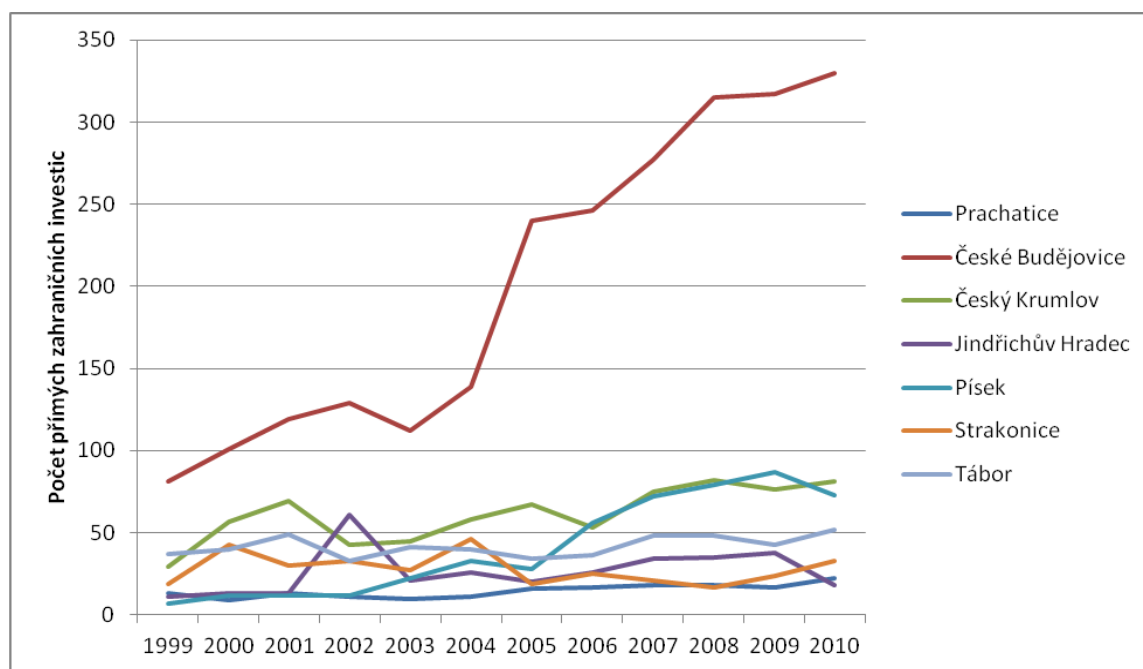
V okrese Prachatice investovaly pouze německé firmy ve třech projektech. První dva projekty se týkaly města Vimperk, kde investoři podpořili oblast elektrotechnického a polygrafického průmyslu (Čurdová 2011). Největší podpořený projekt byl v roce 2005 v Prachaticích, kde investoři podpořili firmu InTiCa Systems s.r.o. (dříve InTiCom Components Tschechien s.r.o.) zabývající se výrobou elektronických komponentů (Čurdová 2011). V tabulce č. 14 můžeme vidět přehled a výši těchto investic.

Tab. 14 Přehled PZI v okrese Prachatice v letech 2000-2005

Investor	Česká právnická osoba	Odvětví průmyslu	Země původu	Investice v mil. CZK	Rok	Místo
RUSA Rohde & Schwarz	Rhode & Schwarz závod Vimperk, s.r.o.	elektrotechnický	Německo	606,0	2001	Vimperk
OGK Media	OV Media s.r.o.	polygrafický	Německo	326,9	2005	Vimperk
InTiCom System	InTiCom Components Tschechien s.r.o.	elektrotechnický	Německo	1126,5	2005	Prachatice

Zdroj: Převzato a upraveno z Čurdová 2011

Obr. 4 Stav přímých zahraničních investic v okresech Jihočeského kraje na 1000 obyvatel v letech 1999-2010 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB (2013)

Na obrázku č. 4 je patrný nárůst PZI ve všech okresech Jihočeského kraje, avšak nejvýraznější nárůst přílivu PZI je zaznamenán v okrese České Budějovice. U okresů Písek a Jindřichův Hradec můžeme vidět pokles přímých zahraničních investic v roce 2010 oproti roku 2009.

7.4 Dopady ekonomické krize na průmysl v okrese Prachatice

V roce 2007 propukla na hypotečním trhu v USA krize. Postupně se vyvinula v celosvětovou finanční krizi. Proto ji nazýváme jako globální ekonomickou nebo také jako krizi hospodářskou. Ve druhé polovině roku 2008 začala finanční krize ovlivňovat vývoj reálné ekonomiky, zejména se projevovala v poklesu HDP, růstu nezaměstnanosti, poklesu zahraničního obchodu a investic (Baštová 2011). Tato krize se dotkla všech složek světových ekonomik, včetně průmyslu.

Dopad ekonomické krize zaznamenaly i jednotlivé státy Evropské unie, avšak každá ze zemí v jiném rozsahu. Například ve Velké Británii byly dopady krize nejsilnější v oblasti hypoteční (Mráček 2009). Evropská unie proto vyhlásila podporu pro všechna opatření, která měla zajistit finanční stabilitu a navrácení důvěry ve finanční sektor (Mráček 2009). Evropská unie měla také snahu zachovat soudružnost jednotného trhu, aby nezačalo docházet k protekcionismu. Dle Mráčka (2009) členské státy EU přijaly opatření pro zachování finanční stability, např. záruční režimy či záchranná restrukturalizační opatření určená bankám a dalším finančním institucím.

Českou ekonomiku tato krize zasáhla koncem roku 2008, ale její dopady se projeví až v průběhu roku 2009. Nejvíce zasáhla nejprogresivnější odvětví českého průmyslu – výrobu automobilů a elektrotechniku, tento pokles byl zapříčiněn snížením zahraniční poptávky (Baštová 2011). Dubská (2009) uvádí, že tato dvě odvětví se v roce 2008 podílela necelou polovinou na exportu měřeného celkovým objemem průmyslových tržeb z přímého vývozu. Během recese došlo ke změně struktury problémů, které průmysl zatěžují. Tyto problémy jsou následující: ztráta zakázek, nízké využití výrobních kapacit, stoupající nejistota a nestabilita, zhoršený přístup k financím, což souvisí se zvyšující se platební nekázní a snižující se vymahatelností závazků (Kazecký 2009). Dále Kazecký (2009) uvádí, aby se firmy dostaly z krize, musejí si pomoci především samy, a to pomocí snižování nákladů či změnou exportní strategie. Aby došlo k ukončení krize, je nutné oživit poptávky nejen u nás, ale i v zemích Evropské unie (Kazecký 2009).

Dopady ekonomické krize na průmyslovou výrobu v okrese Prachatice je obtížné zjistit, neboť data o ekonomice či průmyslu jsou převážně zaznamenávána na úrovni vyšších jednotek, tedy krajů. Proto byly dopady ekonomické krize v okrese Prachatice opřeny o data ve vývoji zaměstnanosti v průmyslu, která jsou dostupná v účetních uzávěrkách podniků.

Vliv hospodářské krize byl tedy zachycen na změně zaměstnanosti v průmyslu u devíti největších průmyslových podniků okresu Prachatice v období 2007 – 2011. V tabulce č. 15 je vidět, že největší ztrátu v počtu zaměstnanců v období 2007 – 2011 zaznamenala Vimperská masna, a.s., která ztratila 36 % zaměstnanců. Druhou firmou, která zaznamenala ztrátu v počtu zaměstnanců v již zmiňovaném období, bylo KMP Bürotechnik, s.r.o., které přišlo o 16 % zaměstnanců. Firma se zaměřuje na výrobu tonerů a inkoustů do tiskáren. Naopak firma Rohde a Schwarz s.r.o. závod Vimperk, zabývající se výrobou elektronických a měřicích přístrojů, v období 2007 – 2011 zvýšila počet zaměstnanců o 43 %. Také firmy InTiCa Systems s.r.o., KLIMA a.s., OV Media s.r.o. a UNIWELL CZ s.r.o. zaznamenaly nárůst počtu zaměstnanců v letech 2007 – 2011.

Tab. 15 Zaměstnanost u 10 největších průmyslových firem v okrese Prachatice v roce 2011 v období 2007 – 2011

Název průmyslového subjektu	Počet zaměstnanců				
	2007	2008	2009	2010	2011
Rohde a Schwarz s.r.o.	375	371	361	402	532
Seaquist Closures Löffler s.r.o.	315	296	288	289	282
InTiCa Systems s.r.o.	129	163	176	220	270
KLIMA a.s.	160	182	178	172	173
KMP Bürotechnik, s.r.o.	196	175	155	168	164
Vimperská masna, a.s.	196	172	156	141	126
UNIWELL CZ s.r.o.	81	D ¹	103	113	124
OV Media s.r.o.	70	86	97	100	103
DŘEVO - PALETY - VLK s. r. o.	73	78	71	70	115
NoVy Vacov, spol. s r.o.	90	91	94	92	85

Zdroj: Vlastní zpracování dat z RES, ČSÚ (2012); Obchodní rejstřík (2012); účetní uzávěrky podniků; Databáze, HBI (2013)

Poznámka: D¹ – data nebyla k dispozici

Nejvíce zasaženým odvětvím v okrese Prachatice, u kterého došlo ke snížení počtu zaměstnanců, bylo potravinářské odvětví. Největší ztrátu v počtu zaměstnanců zaznamenala, jak již bylo řečeno, Vimperská masna a.s. Také pekárna NoVy Vacov, spol. s.r.o. zaznamenala v roce 2011 úbytek několika zaměstnanců. Ztrátu zaměstnanců v roce 2009 také pocítila firma KLIMA a.s., která se řadí ke strojírenskému průmyslu. Naopak firma InTiCa Systems s.r.o. během let 2007 – 2011 zaznamenala nárůst počtu zaměstnanců. V roce 2007 zaměstnávala 129 osob a v roce 2011 zaměstnávala 270 osob, což byl nárůst o 141 zaměstnanců. Také chemický průmysl v okrese Prachatice zaznamenal ztrátu zaměstnanců. Firma Seaquist Closures Löffler s.r.o. měla v roce 2011 o 33 zaměstnanců méně než v roce 2007. Naopak nárůst zaznamenal průmysl elektrotechnický. Firma Rohde a Schwarz měla v roce 2011 o 157 zaměstnanců více než v roce 2007. Také v dřevozpracujícím průmyslu došlo k mírnému nárůstu v počtu zaměstnaných osob. Podnik DŘEVO - PALETY - VLK s. r. o. v roce 2011 zaměstnával o 42 osob více oproti roku 2007.

8 Závěr

Bakalářská práce se snaží zachytit změny v průmyslové výrobě v okrese Prachatice ve třech časových obdobích. K největším změnám v průmyslové výrobě došlo po roce 1989, kdy Česká republika přešla od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní, což se projevilo zejména na změně odvětvové struktury. Pro srovnání průmyslu v letech 1989 a 2011 byla využita data o počtu zaměstnaných v průmyslové výrobě na hierarchické úrovni okresu Prachatice.

S příchodem průmyslové revoluce v 19. století byl zaznamenán rozvoj průmyslové výroby. Vlivem technologického pokroku došlo k zániku tradiční manufakturní výroby a zavedení strojní výroby, čímž zanikla typická šumavská řemesla jako kolomaznictví či výroba dřevěného uhlí. Tradičním odvětvím pro okres Prachatice bylo sklářství, neboť zde bylo dostatek kvalitního dřeva, které bylo k výrobě skla potřeba. S dostatkem dřeva na Šumavě také souvisí rozvoj dřevozpracujícího průmyslu, který zde měl své výrazné zastoupení. Nejen že se na Prachaticku nacházelo množství pil, ale také několik větších podniků zabývajících se pilařskou a truhlářskou výrobou.

Po roce 1948 byl průmysl ovlivněn kolektivizací a znárodněním podniků ze strany státu. Dopad na průmysl mělo také uzavření německých hranic a následný odsun německého obyvatelstva, které zde vlastnilo řadu podniků a bylo důležitou pracovní silou v průmyslovém sektoru. Okres Prachatice byl v období centrálně řízené ekonomiky charakteristický závody s velkým počtem zaměstnaných osob a výrobou specializující se zejména na textilní a dřevozpracující průmysl. Největším podnikem v té době byl Šumavan Vimperk, který patřil mezi největší podniky zabývající se výrobou prádla v Československu. Nejvyšší specializaci měl však dřevozpracující průmysl. Podnik Jitona Soběslav zabývající se výrobou nábytku a Jihočeské dřevařské závody ČB zaměstnávaly téměř 20 % osob pracujících v průmyslovém sektoru v okrese Prachatice.

Vlivem transformace po roce 1989 došlo k výrazným změnám jak v odvětvové, tak i ve velikostní struktuře průmyslových subjektů či prostorovém rozložení. Úbytek osob pracujících v průmyslu byl výrazný. Z původních 7 244 lidí zaměstnaných v průmyslu v roce 1989 v roce 2011 v průmyslové výrobě pracovalo pouze 3 912 osob,

což je úbytek o 46 % zaměstnaných v tomto odvětví. Další výraznou změnu, kterou průmysl v okrese Prachatice prodělal, je jeho specializace. V osmdesátých a devadesátých letech dominoval zmiňovaný dřevozpracující průmysl, ale v dnešní době je průmysl v okrese spíše diverzifikovaný (Toušek 2013). Průmyslovou oblastí v okrese Prachatice je stále Vimperk a jeho okolí. I když se zde nenacházejí velké podniky jako v minulosti, stále je zde koncentrována většina průmyslové výroby. Také zde sídlí firma s nejvyšším počtem zaměstnaných osob v okrese Rohde a Schwarz s.r.o.

Do roku 1989 byl příliv přímých zahraničních investic do České republiky ovlivněn politickou situací a zákazem soukromého podnikání. Ke změně došlo po roce 1989, kdy byly znovu otevřeny hranice. Nejprve byl význam přílivu PZI podceňován, ale ukázalo se, že postkomunistické země se bez pomoci zahraničního kapitálu neobejdou. Nárůst objemu PZI byl zaznamenán až v roce 1998, kdy byly v České republice zavedeny investiční pobídky pro nové právní subjekty. Pro přehled byla vypracována tabulka s příjmem přímých zahraničních investic v okresech Jihočeského kraje na 1000 obyvatel v letech 1999–2010.

Českou republiku globální ekonomická krize zasáhla na konci roku 2008, avšak její dopady se projevily zejména v roce 2009. Tato krize zasáhla nejprogresivnější odvětví českého průmyslu, a to průmysl automobilový a elektrotechnický. Dopady ekonomické krize v okrese Prachatice byly zaznamenány v počtu zaměstnaných osob u devíti největších firem v letech 2007 – 2011. Tyto roky byly vybrány záměrně, neboť zde můžeme vidět stav zaměstnanců před krizí a během krize. U vybraných firem v okrese Prachatice neměla ekonomická krize zásadní dopad na změny v počtu zaměstnaných osob. Naopak u některých firem došlo během roku 2010 k nárůstu počtu zaměstnanců.

Při zpracování této bakalářské práce se ukázalo, jak je složité získat informace a data o průmyslové výrobě na úrovni okresů. Během zpracování a hodnocení výsledků dat byla potvrzena některá očekávání jako například úbytek zaměstnanců pracujících v průmyslovém odvětví. Nejvyšší úbytek zaměstnanců byl zaznamenán v dřevozpracujícím a textilním odvětví, které téměř zaniklo. Naopak se v posledních letech na území okresu Prachatice rozvinul dříve méně výrazný elektrotechnický a chemický průmysl.

9 Seznam tabulek, obrázků, příloh

TABULKY

Tabulka č. 1: Základní charakteristika okresu Prachatice k 31. 12. 2011

Tabulka č. 2: Vybrané charakteristiky obyvatelstva v okresech Jihočeského kraje k 31. 12. 2011

Tabulka č. 3: Vybrané charakteristiky trhu práce v okresech Jihočeského kraje k 31. 12. 2011

Tabulka č. 4: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v Československu podle sektorů v letech 1950 – 1980 (v %)

Tabulka č. 5: Počet zaměstnaných osob v průmyslu v okresech Jihočeského kraje v letech 1961 – 1980 (v %)

Tabulka č. 6: Počet zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v okrese Prachatice v roce 1989

Tabulka č. 7: Deset největších zaměstnavatelů v okrese Prachatice v roce 1989

Tabulka č. 8: Průmyslové subjekty v okrese Prachatice dle jejich velikosti v roce 1989

Tabulka č. 9: Počet zaměstnanců pracujících v jednotlivých odvětvích v okrese Prachatice a České republice v roce 1989

Tabulka č. 10: Počet zaměstnanců pracujících v jednotlivých odvětvích v okrese Prachatice a České republice v roce 2011

Tabulka č. 11: Deset největších zaměstnavatelů v okrese Prachatice v roce 2011

Tabulka č. 12: Průmyslové subjekty v okrese Prachatice dle jejich velikosti v roce 2011

Tabulka č. 13: Stav přímých zahraničních investic v okresech Jihočeského kraje a České republice na 1000 obyvatel v letech 1999-2012 (v mil. Kč)

Tabulka č. 14: Přehled PZI v okrese Prachatice v letech 1999-2010

Tabulka č. 15: Zaměstnanost u 10 největších průmyslových firem v okrese Prachatice v roce 2011 v období 2007-2011

OBRÁZKY

Obrázek č. 1: Administrativní mapa okresu Prachatice k 1. 1. 2008

Obrázek č. 2: Rozmístění průmyslové výroby v okrese Prachatice podle počtu zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v roce 1989

Obrázek č. 3: : Rozmístění průmyslové výroby v okrese Prachatice podle počtu zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích průmyslu v roce 2011

Obrázek č. 4: Stav přímých zahraničních investic v okresech Jihočeského kraje na 1000 obyvatel v letech 1999-2010 (v mil. Kč)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Agregovaná odvětví průmyslu

Příloha č. 2: Bývalá továrna Jitony Soběslav ve Vimperku

Příloha č. 3: Bývalý podnik Tesla Hlubětín ve Vimperku

Příloha č. 4: Bývalý areál podniku Šumavan Vimperk – pohled na bránu

Příloha č. 5: Výrobní hala firmy Rohde & Schwarz s.r.o. ve Vimperku

Příloha č. 6: Výrobní hala Vimperská masna a.s. ve Vimperku

Příloha č. 7: Výrobní hala Dřevostroj Čkyně a.s. ve Čkyni

Příloha č. 8: Výrobní hala KMP Bürotechnik s.r.o. ve Čkyni

Příloha č. 9: Výrobní hala Seaquist Closures Löffler,s.r.o. ve Čkyni

10 Seznam literatury

BAŠTOVÁ, M. (2011). *Transformace průmyslu města Plzně*. Brno, 2011. 134 s. Disertační práce na Přírodovědné fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí disertační práce V. Toušek.

BERÁNEK, P. (2006). *Vliv přímých zahraničních investic na ekonomickou úroveň regionu (na příkladu firmy Bosch Diesel s.r.o.)*. Diplomová práce. Brno: ESF MU, s. 86.

ČURDOVÁ, I. (2011). *Přímé zahraniční investice v Jihočeském kraji*. Bakalářská práce. Praha: VŠE v Praze, s.42.

DEMELA, J. (2012). *Vlastnická práva v komunistickém Československu*. Brno, 2012. 62 s. Bakalářská práce na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí bakalářské práce Š. Mikula.

DOKOUPIL, J. a WILAM, P. (1999). *Průmysl*. In: JEŘÁBEK, M. Ed. *Geografická analýza pohraničí České republiky*. Ústí nad Labem: Sociologický ústav AV ČR, s. 102- 107

DUBSKÁ, D., (2009). *Český průmysl v době nastupující recese*. *Statistika*, 5, s. 423-445.

FRENCL, P., KOZÁK, R. *Historie a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku*. Žehušice: Městské knihy s.r.o., 2003. 1. vyd. 175 s. ISBN 80-86699-11-0

JOHN, J. (1979). *Vimperk, město pod Boubínem*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1979. 1.vyd. 473 s.

KAZECKÝ, S. (2009). *Český průmysl a ekonomická krize*. In: *Příčiny, důsledky, a řešení finanční a ekonomické krize*. Přepis příspěvků z V. konference Evropské fórum podnikání. Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2009.

KOSMATOVÁ, L. (2011). Trh práce v okrese Prachatice. České Budějovice, 2011. 77 s. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity. Vedoucí bakalářské práce J. Čekal.

KOTÝNKOVÁ, M. (2008). Strukturální změny českého trhu práce v letech 1990-2006. *Acta Oeconomica Pragensia*, roč. 16, č. 3, s. 47–61.

KUCHAR, P. (2007). Trh práce: sociologická analýza. 1. vyd. Praha: Karolinum, 183 s.

MAREŠ, J. (1980). Geografický potenciál průmyslu ČSR. Brno, 1980. 71 s.

MIRVALD, S. a MATUŠKOVÁ, A. (2001). *Ašsko: Geografická analýza příhraničního regionu*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. 97 s. ISBN 80-7082-744-0

MRÁČEK, K. (2009). Průběh a projevy krize ve finančním sektoru v EU a ČR. In: Příčiny, důsledky, a řešení finanční a ekonomické krize. Přepis příspěvků z V. konference Evropské fórum podnikání. Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2009.

NOVOTNÁ, M. (2001). Vimpersko: Geografická analýza příhraničního regionu. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. 121 s. ISBN 80-7082-746-7

PAVLÍNEK, P. (2004). Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*, 11 (1), s. 47-70.

PRŮCHA, V. (2009). Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009. 1002 s. ISBN 9788072392285.

PŘEDNÁŠKA doc. RNDr V. TOUŠKA, CSc. na téma Průmysl ČR a jeho vliv na regionální rozvoj. ZČU Plzeň, 2. 4. 2013.

SPĚVÁČEK, V. a kol. (2002). *Transformace české ekonomiky (politické, ekonomické a sociální aspekty)*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002. 525 s. ISBN 80-86131-32-7

STARÁ, P. (2011). Sklářský průmysl v České republice – Transformace a aktuální trendy. České Budějovice, 2011. 83 s. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity. Vedoucí bakalářské práce M. Vančura.

STARÝ, V. (1984). Z dějin papírny ve Výškovicích. In: Jihočeský sborník historický, 1984. roč. LIII. č. 4. 208-210 s.

ŠIMKOVÁ, H. 1992. *Prachaticko*. Vydalo ČSTK Pressfoto, 1992. ISBN – 95-123-92

ŠULC, Z. (1998). Stručné dějiny ekonomických reforem v Československu (České republice) 1945-1995. 2 vyd. Brno, 1998. 120 s. ISBN 1081-116-1998

TEICHOVÁ, A. (1995). *Velké průmyslové podniky v Československu po roce 1948. Historický nástin strukturálních a organizačních změn*. In: Systém centrálně plánovaných ekonomik v zemích střední a jihovýchodní Evropy a příčiny jeho rozpadu. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1995. 130-153 s.

ŽÍDEK, L. (2006). *Transformace české ekonomiky 1989-2004*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 304 s. ISBN 80-7179-922-X

ELEKTRONICKÉ ZDROJE A DATABÁZE

ČNB (2013). *Přímé zahraniční investice 1999-2010* [online].[cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z www:
< http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/>

ČSÚ (1990). *Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru národního hospodářství v krajích a okresech podle odvětví národního hospodářství ČSR za rok 1989*. Praha

ČSÚ (1990). *Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989*. [HDD]. Praha

ČSÚ (2013a). *Charakteristika okresu Prachatice* [online].[cit. 3. 2. 2013]. Dostupné z www:< http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pt>

ČSÚ (2013b). *Časová řada – vybrané ukazatele za okres Prachatice* [online]. [cit. 5. 2. 2013]. Dostupné z www:

<http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/casova_rada_vybrane_ukazatele_za_okres_prachatice>

ČSÚ (2013c). *Vybrané ukazatele – ORP Prachatice* [online]. [cit. 5. 2. 2013]. Dostupné z www< http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/orp_prachatice>

ČSÚ (2013d). *Průmysl, energetika – časové řady*. [online]. [cit. 15. 4. 2013]. Dostupné z www: < http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pru_cr>

ČSÚ (2013e). *Sčítání lidu, domů a bytů – Historie sčítání*. [online].[cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z www:< http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/historie_scitani>

ČSÚ, (2013f). *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012 – Základní charakteristika, okresy*. [online].[cit. 10. 3. 2013]. Dostupné z www: < http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/311011-12-r_2012-01>

ČSÚ, (2013g). *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012 – Trh práce*. [online].[cit. 10. 2. 2013]. Dostupné z www: < http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/311011-12-r_2012-09>

Databáze RES, 2013. Český statistický úřad, České Budějovice.

HBI Česká republika. *Databáze firem* [online]. [cit. 7. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.hbi.cz/>>

Historický lexikon obcí ČR 1869-2005. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2013): *Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - okres Prachatice* [online]. [cit. 10. 2. 2013] Dostupné z www: <http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/o_scitani>

MASARYKOVA UNIVERZITA v BRNĚ (2013). *Aplikace v regionální a sociální geografii*. [online]. [cit. 21. 4. 2013]. Dostupné z www:

<<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/zemedelstvi-4>>

MPSV, 2013 *Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti 1997-2011*) [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z www:

<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2012). *Panorama zpracovatelského průmyslu ČR 2011*. [online]. [cit. 20. 4. 2013]. Dostupné z www:

<<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu-2011-24728.html>>

Ministerstvo spravedlnosti ČR (2012). *Obchodní rejstřík a sbírka listin*. [online]. [cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z www: <www.justice.cz/>

11 Abstrakt

CHADOVÁ, Kristýna. *Vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 58 s., 2015.

Klíčová slova: průmysl, okres Prachatice, průmyslové subjekty, transformace, přímé zahraniční investice

Předkládaná bakalářská práce se zabývá vývojem průmyslové výroby v okrese Prachatice. Práce popisuje rozvoj průmyslu od období industrializace až po současnost, konkrétně se zaměřuje na změny ve struktuře před rokem 1989 a v roce 2011, ale i na změny prostorové. Vývoj průmyslové výroby v okrese Prachatice je porovnáván s ostatními okresy Jihočeského kraje. Práce je rozdělena na několik částí. První část se zabývá rozborem literatury, metodikou a krátkou charakteristikou okresu Prachatice. Druhá část se věnuje historickému průmyslu do roku 1948. Třetí část je zaměřena na průmyslu do roku 1989 a následnou transformaci České ekonomiky a změny v průmyslové výrobě do roku 2011. Průmysl je hodnocen podle dat o zaměstnanosti a datech o průmyslových subjektech.

Abstract

CHADOVÁ, Kristýna. *The Development of Industrial Production in the Prachatice District*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 58 s., 2015.

Key words: industry, the location of Prachatice, industrial subjects, transformation, straight foreign investment

The bachelor's work I'm presenting here is focused on the development of industrial production in the location Prachatice. It describes the growth of industry from the industrialization until the present day especially the changes in the structure before 1989 and in 2011 but also the changes of the dimension. The development of industrial production in Prachatice is compared to other parts of South Bohemia.

This work is divided into several parts. The first part is focused on the analysis of the literature, methodology and a short characteristic of the Prachatice area. The second part is about the historical industry until 1948. The third part is focused on the industry until 1989, on the transformation of the Czech economy and on the changes in industrial production until 2011 that followed. The industry is evaluated according to the rate of unemployment and the information about industrial subjects.

12 Přílohy

Příloha č. 1: Agregovaná odvětví průmyslu

Odvětví průmyslu	JKONH	CZ-NACE
Potravinářský	37 Prům. potravin a pochutin	10 Výroba potravinářských výrobků
	38 Výroba mražených výrobků, nápojů a tabáku	11 Výroba nápojů
		12 Výroba tabákových výrobků
Textilní, oděvní, kožedělný	33 Textilní průmysl	13 Výroba textilií
	34 Konfekční průmysl	14 Výroba oděvů
	35 Kožedělný	15 Výroba usní a souvisejících výrobků
Dřevozpracující	29 Dřevozpracující průmysl	16 Výroba dřevěných výrobků kromě nábytku
Papírenský, polygrafický	31 Průmysl papíru a celulózy	17 Výroba papíru a výrobků z papíru
	36 Polygrafický průmysl	18 Tisk a rozmnožování nahaných nosičů
Chemický	25 Chemický a gumárensko-azbestový p.	19 Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
		20 Výroba chemických látek a přípravků
		21 Výroba farmaceutických výrobků
		22 Výroba pryžových a plastových výrobků
Sklářský, keramický, stav. hmot	32 Prům. skla, keramiky, porcelánu	23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
	28 Průmysl stavebních hmot	
Strojírenský	26 Strojírenský průmysl	28 Výroba strojů a zařízení j.n.
		29 Výroba motorových vozidel
		30 Výroba ostatních dopravních prostředků
		33 Opravy a instalace strojů a z.
Hutnický, kovozpracující	23 Hutnictví železa	24 Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů
	24 Hutnictví neželezných k.	25 Výroba kovodělných výrobků
	27 Kovodělný průmysl	
Elektrotechnický	27 Elektrotechnický průmysl	26 Výroba počítačů, elektronických a optických zařízení
		27 Výroba elektrických zařízení
Těžební, energetický, odpady	21 Průmysl paliv	22 Energetický průmysl
	22 Energetický průmysl	B Těžba a dobývání
		D Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepla
		E Zásobování vodou, činnosti související s odpady
Ostatní zpracovatelský	39 Ostatní průmyslová výroba	32 Ostatní zpracovatelský průmysl
		31 Výroba nábytku

Zdroj: Převzato a upraveno z Bašťová (2011)

Příloha č. 2: Bývalá továrna Jitony Soběslav ve Vimperku

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 3: Bývalý podnik Tesla Hloubětín ve Vimperku

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 4: Bývalý areál podniku Šumavan Vimperk – pohled na bránu

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 5: Výrobní hala firmy Rohde & Schwarz s.r.o. ve Vimperku

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 6: Výrobní hala Vimperská masna a.s. ve Vimperku

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 7: Výrobní hala Dřevostroj Čkyně a.s. ve Čkyni

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 8: Výrobní hala KMP Bürotechnik s.r.o. ve Čkyni

Zdroj: vlastní fotografie 2013

Příloha č. 9: Výrobní hala Seaquist Closures Löffler,s.r.o. ve Čkyni

Zdroj: vlastní fotografie 2013